

Nr. 10 - 1953

KARYS

Winter Garden Tavern, Inc.

Puikus baras, restoranas ir didelė salė susirinkimams, vestuvėms ir kitokiems sociališkiems pobūviams

SAVININKAS

VYTAUTAS BELECKAS

1883 Madison Street, Brooklyn 27, N. Y.
(Prie Forest Ave. stoties) (Ridgewood)

Tel.: EV 2-9586

VISI KVICĖJAMI ATSLANKYTI

WILLIAM J. DRAKE - DRAGONAS

LIETUVIS ADVOKATAS

85-03 WAREHAM PL.

JAMAICA, N. Y.

Tel. Jamaica 6-7272

Skaitykite ir platinkite

"TĖVŲ KELIĄ"!

Venueolos lietuvių mėnesinis žurnalas

Rašyti: Revista Catolica Para Lituano, Aportado 369,

CARACAS— VENEZUELA

Tel. EV 8-9794

**M and Z
AUTO COLLISION WORKS**

Lietuvių specialistų collision ir auto taisymo dirbtuvė

Bodies and Fenders straightened —

Complete auto painting

D U C O Refinishing

Atliekami visi collision, dažymo ir mech. taisymo darbai.

TEPIMAS IR POLIRAVIMAS

Darbas atliekamas pigiai ir sąžiningai

J. MALDUTIS Z. ZALIAUSKAS
937 Grand St., Brooklyn 11, N. Y.

Tarpe Morgan ir Bushwick Ave.

LIETUVIŲ RADIO D-JOS PROGRAMOS

J. P. GINKUS, Direktorius

Trečiadieniais 9:30 val. vak. — WWRL 1600 kc

Oro bangomis transliuojami įvairūs visuomenės pranešimai, naujienos, muzika (vietinės žinios, parengimai: koncertai, šokiai, ir t. t. Vestuvės puotos, liūdni pranešimai).

495 Grand Street Brooklyn 11, N. Y.

Tel. EVergreen 4-7142

J. P. GINKUS AD. JEZAVITAS VALAKAS
Direktorius Muz. Dir. Pranešimų Dir.

Laikas ir erdvė — žmogaus didžiausi priešai! Bet turint gerą ir teisingai einantį laikrodėlį bei naudojantis naujausiomis moderniškoms priemonėmis, tas priešas yra nugalimas, sako

**LAIKRODININKAS
JONAS SUTKAITIS**

kuris taiso ir parduoda visų firmų laikrodžius.
449 GRAND ST., BROOKLYN 11, N. Y.

TAUPLYKITE ateičiai. Pasidėkite taupomus pinigus į CHICAGO SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION, kur kiekviena santaupa pilnai apdrausta iki \$10.000.00 — by an Agency of the United States Government.

KUR visada buvo ir yra išmokamas aukštas dividendas.

KUR pinigai buvo ir yra išmokami pagal pareikalavimą.

KUR...tamsta gali atlikti visus savo ir savo šeimos finansinius reikalus.

KUR 27 metų patyrimas užtikrina visiems saugų ir teisingą patarnavimą.

Dėl paskolų geresnėms sąlygom, perkant arba statant namą, visada pasimatykite su mumis. Mūsų turtas yra virš dešimties milijonų dolerių - \$10.500.000.00.

Chicago Savings & Loan Association

GRovehill 6-7575

6236 South Western Avenue, CHICAGO, ILL.
J. PAKEL — Prezidentas

**LIETUVIŠKA
MAISTO KRAUTUVĖ**

Cia gaunami skilandžiai, įvairios dešros, ūkiški sūriai ir kiti maisto produktai.

Užsakius telefonu, produktai pristatomi į namus

Savininkai

ONA ir ANTANAS KAUNAI

52 Hudson Avenue

BROOKLYN, N. Y.

Tel. UL 8-7821

KARYS

PASAULIO LIETUVIŲ KARIŲ MĖNESINIS ŽURNALAS

Redaguoja: Dom. Penikas, Br. Aušrotas, Zig. Raulinaitis ir Sim. Urbonas Leidžia KARIO leidykla. Prenumerata: metams 4 dol., psm. — \$2.50, atsk. nr. 45c. Adresas 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y., Spausdinamas Tėvų Pranciškonų spaustuviėje. 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y. Redakcijos telef.: GL 6-1658, tik nuo 6 val. vakare.

THE WARRIOR

magazine for the veterans of Lithuanian descent and for Lithuanians in the wide world. Published monthly by "KARYS", 680 Bushwick Avenue, Brooklyn 21, N. Y. Subscription \$4.00 per year. Single copy 45 cents. Entered as second-class matter at the Post Office Brooklyn, N. Y. OFFICE OF PUBLICATION: 680 Bushwick Avenue, Brooklyn 21, N. Y.

NR. 10 (1292)

1953 M. SPALIS - OCTOBER

ĮSTEIGTAS 1919 M.

VILNIAUS KALNELIAI, SVEIKINAME JUS . . .

1920. 10. 9. ir 1939. 10. 28. — dvi laiko tėkmėj nutolę datos, bet viena ta pati prasmė: —su ryžtu ir ginklu budėti sostinė ir visos šalies gimtosios sargyboje, budėti ir nepralaimėti!

Abiemis atvejais Lietuva be reikalo ginklo nepakėlė ir be garbės nenuleido. Ir spalio 9-tąją teatsitraukė, bet ne pralaimėjo, o spalio 28-tąją nieko iš pasalų nepuolė, į svetimą nepasikėsino, pargrižo teisėtai, nes į savastį, į tėvų sostą.

1939 m. rugsėjo Lietuva nepakluso Berlyno gundymams, nepažeidė neutralumo, o sostinę atgavus per užs. reik. min. J. Urbšį paskelbė "pasauliui ir lenkų tautai žinoti:

"Grįžus Lietuvos sostinei Vilniui į savo valstybę, neliko, iš lietuvių pusės, nieko, kas galėtų juos neigiamai nuteikti lenkų atžvilgiu."

Tai iš tikro krikščioniška ir riteriška: gyvenkime dabar kaip kaimynai pasitikėjime, taikoj ir talkoj. Deja, ne mes, lietuviai, kalti, kad štai vėl su liūdesiu ir apgailėstavimu (kai abi tautos pavergtos ir abi — tremty ir krašte — pakilę prieš Kremliaus tironiją!) tenka senos žaizdos atrišti ir su visu politinės nuovokos budrumu na-

J. CICĖNAS

grinėti Suvalkų sutarties sulaužymo nesibaigiančios pasekmės. Tada, kai rugsėjo tragedijos parblokštai lenkų tautai tiesta santaikos ranka, min. J. Urbšio lūpomis sykiu draugiškai ir sykiu griežtai išpėta:

"Kovos nuotaikos lietuviuose negalėtų tačiau neatgimti visu smarkumu, jei iš lenkų pusės pasirodytų ketinimų, nukreiptų prieš vieną iš šių dviejų pagrindinių Lietuvos teisių: teisė į bočių sostinę, teisė savarankiškai savam krašte tvarkytis."

Kaip po Spalio 9-tosios, taip ir nūn ir ateity už bereikalingą laiko gaištą kivirčiuos, o Dieve apsaugok, ir galimą kaimyninių valstybių piliečių kraujo praliejimą, iš anksto yra atsaikinga lenkų tauta, kuri per savo palaidus vadus (pvz. Pilsudskį — Żeligowskį 1920 m. ir jų palikuonis šią gyvenamąją valandą) neigė ir neigia tautų laisvės ir tarptautinio teisingumo dėsnius, stengėsi ir stengiasi pažeisti kaimynų žemių neliečiamybę. Šis, va, blūdas ir verčia mus susimąstyti ir, užuot kovojus vienu prieškomunistinės kovos frontu, dalį pajėgų atsargos sumetimais telkti prieš naujos lenkų oku-

pacijos grėsmę Vilniui ir Vilniaus kraštui. Tai žalinga abiem tautom, bet, kartojime, ne mes kalti. Mes turime neginčijamą teisę gintis. Ir mes lenkų egzilinės vyriausybės, gen. Anderso ir įvairių lenkų politikų iššūkį mobilizuotis ir rikiuotis Vilniaus fronte privalome priimti rimtai ir be dairymosi į šalis, nes tiesa tėra viena:

— Gana jau 1919—1939 metų būvyje visas milijonas mūsų tautiečių ir piliečių nešė ponų Lenkijos okupacijos jungą, o 1/3 atnografinių žemių buvo niokojama Varšuvos ekonominio nualinimo!

Ir tatai priimame ir kartojaime kaip priesaiką savo vardu ir podraug brolių, kurie ten, krašte, irgi kovoja dviem frontais, nes bolševikai neseniai pradėjo suktą lošimą lenkais prieš lietuvius (pvz. davė lenkams teisę repatrijuoti, o štai, vėl steigia Vilniuje lenkų mokyklas, įvedė lenkų valandėles Vilniaus radiafone ir t.t.). Kremlius eina nacių keliu (atsiminkim, pvz., Rinktinės vyrų — ir vyrų be ginklo! — sąmoningą stumimą į lenkų pogrindžio organizacijos, ir vokiečių apginkluotos! — spastus ties Ašmena, Svieriais ir kt.).

Nebežinia, nugriauta ar tebēr cementiniai kryžiai Rasose, Trakų kapinėse, Jašiūnų, Pabradės, Švenčionių atšlaitėse ir daubose. Kryžiai vietose, kur šaltą ir rūšką atitraukimo spalį žuvo ginklo broliai. Yr ar nebēr kryžių, bet mirtis už tėvų žemę nepraeina su vėju laukuos. Žuvusiųjų ir invalidų valiū vėliau perėmė kaip vėliavą visi po ginklu vyrai, perėmė Vilniui Vaduoti Sąjunga (25.-000 jaunimo ir senimo) bei Geležinis Vilniaus Fondas (700.-000 Vilniaus pasų savininkų).

Kai lenkai (išskyrus Mikolajczyko sąjūdį ir blaivią lenkų socialistų partiją tremty) ir toliau neatsisako savo imperialistinių kėslų, grįžkime ir mes į budrią poziciją. Veikia, veiknių nesuprasta (Vilniaus referentūra ir speciali spaudos tarnyba seniai Vliko deklarauta, bet netesėta!) ir plačiosios visuomenės neparemiama (nariais ir pinigais!) Vilniaus Krašto Lietuvių Sąjunga. Ko delsim, ko abejojam? Kas dar širdy karys ir šaulys — lygiuokime į talką!

Mintimi nubėgus į Spalio 9-tąją, iškyla reikalas suprasti ir paremti Mažosios Lietuvos (nepainioti Klaipėdos krašto!) Tarybos žygius. Būkime valstybininkai plačiaja šio žodžio prasme. Vilnius ir Karaliaučius to paties fronto už etnografinę Lietuvą pryšakinės tvirtovės. Tai nebe svajonė, tai uždavinys ir pareiga mūsų kartai, proga, kurios daugiau gali nebepasitaikyti.

Ko mes bijome viešai ir atvirai tarti:

— Mūsų tautos ir valstybės ne tik teisė, bet gyvybinis interesas reikalauja, kad ateityje jau nebeturėtumėm bendros sienos su Vokietija!

Šiuo konkrečiu atveju baikime spaudoj peršamą iliuzinį, ir pavojingą, tikėjimą Adenauerio ar kurios kitos partijos neva nunacinta Vokietija (ar, mist-

rams keičiantis, keitėsi kryžiuočių ordino politika?). Ir tautų teisė ir strategijos — taktikos sumetimais nuosirdžiai parem kime atsistatysiančią Lenkiją su sienomis ant Oderio-Neisės. Sanvartos metu ir dar ranka rankon su laisvėjančiomis Ukraina ir Gudija mes tada pakilsime su mažiausiais aisčių kraujo nuostoliais.

Gyvenamoji valanda yra didžiai atsakinga (koks siaubas: krašte genocidas, o Vlikas ir Diplomatiijos šefas tūpčiuoja apie jų pačių rankomis sutvertą "tvorą"!), ir visuomenė, lyg tvirtovė apsupimo metu, turi imti budėti.

Tremties visuomenės darbus ir žygius tegrūdina Spalio 28-tosios palaimintoji akimirka:

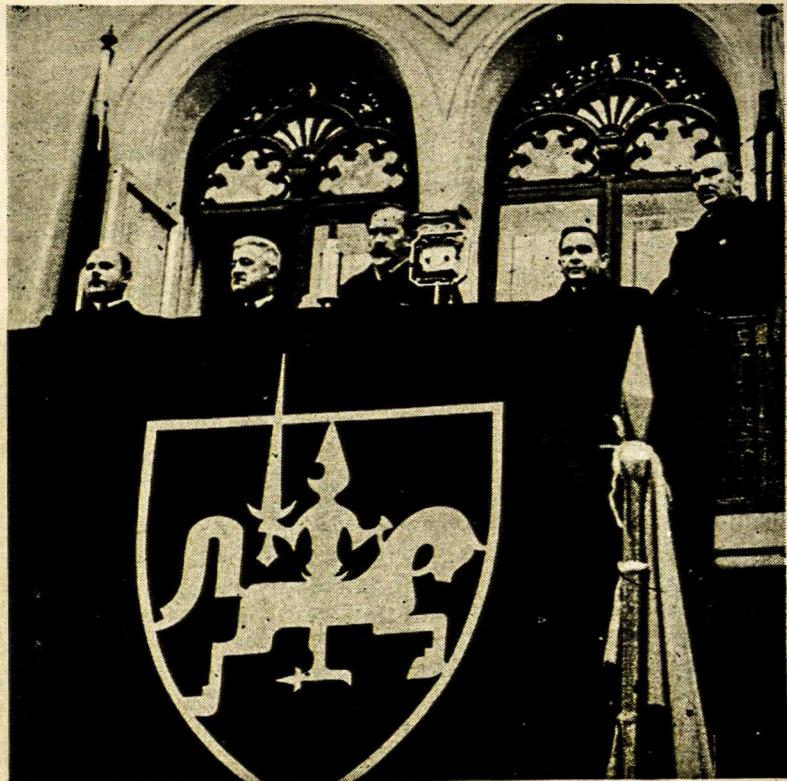
— Šiaudinės gairės suplekėjo ugnį, ir žengia broliai ka-

reivėliai Tėvynės vieškeliais plačiais...

Artojai ir žvejai, amatininkai ir vos paskaitantys, seniai ir žvaliai jaunuoliai kaip plati Baltijos vilnis siūbterėjo į gatves ir pakeles. Garbės vartai, sakytum, ne iš eglisakių, bet iš pačios širdies. Buvo tada atvejų, kad marčios ir anytos, ir sėsės mergautinių dienų išnešė ir paklojo ant kelio drobes, ir juostas, ir rankšluosčius, ir šaukė į Lietuvos karį ir policininką: — Jums mūsų arimai, aruodai ir namai, ir jums mūsų širdys, užu laisvę ir rimtį garbė ir šlovė!

Kai kas nenusimanydamas ar plokščiai galvodamas tebekartoja seną nevykusį kalambūrą: "Vilnius mūsų—Lietuva rusų!" Sunku ir bereikalinga

(Nukelta į 194 psl.)

LIETUVOS RESP. PREZIDENTAS A. SMETONA, asistuojant vyriausybės nariams, iš prezidentūros balkono kalba į susirinkusią minią Vilniaus grįžimo iškilmių dieną.

ATSIMINKIME LIETUVOS LAISVĖS KOVŲ INVALIDUS

Lietuvos Nepriklausomybės kovų aukos, žiūrint mūsų krašto mastu, buvo gana didelės. Po kovų su bolševikais, lenkais ir bermotininkais 1922 m. pasigesta 2,527 vytų. Kautynėse žuvo 40 karininkų, 1,299 kareiviai ir 67 šauliai; dingo be žinios 16 karininkų ir 813 kareivių. Kovose sužeistųjų buvo: 93 karininkai, 2,438 kareiviai ir 146 šauliai, viso 2,677 vyrų.

Lengviau sužeisti išgijo ir vėl grįžo į dalinius, bet labai didelis skaičius sužeistųjų mirė nuo žaizdų, kiti į gyvenimą išėjo invalidais. Po Nepriklausomybės kovų invalidais tapo 155 kariai, iš ligoninių išėjo su ramsčiais, lazdomis bei medinėmis kojomis.

1924 metais balandžio 23 d. Lietuvos laisvės kovų invalidai susispietė į organizaciją, kurios veikimas jau pirmosios bolševikų okupacijos metu (1940 m.) buvo sustabdytas. Antrojo pasaulinio karo audroje daug invalidų žuvo ar mirė, gi jų nedidelė dalis liko tragiško likimo prispausti.

Po II-jo pasaulinio karo 1946 m. Wiesbadene, karo audros Vokietijon atbloškėtieji mūsų invalidai, vėl atgaivino Laisvės Kovų Invalidų Draugiją, į kurią susitelkė visi tremtyje atsidūrę Nepriklausomybės kovų invalidai. Ši organizacija yra atvirksčiai skirtingo pobūdžio nuo kitų: kai kitos savo narių skaičiumi auga, didėja, tai ši kasmet mažėja. Dabar šios draugijos centras yra Jungtinėse Amerikos Valstybėse. Valdymą sudaro šie invalidai: pirmininku yra Bronius Tvarakūnas, vice-pirm. — Jurgis Kiaunė, sekretoriumi — K. Dobilas. Draugijos tikslas — rūpintis savo narių šalpa ir globa.

Nedidelio skaičiaus atsidūrusių tremtyje Lietuvos laisvės kovų invalidų padėtis yra sunki. Šiuo metu jų teliko šilpus geležinės uždangos tik 22, nes 3 mirė. Gyvieji likę invalidai laisvajame pasaulyje pasklidę taip: Jungtinėse Amerikos Valstybėse jų gyvena 17, Vokietijoje — 3, Austrijoje — 1 ir N. ūlandijoje — 1. Beveik visi jie yra Vyčio Kryžiaus kavaleriai. Pilnas jų sąrašas taip atrodo: Andriulis Petras, gimęs 1906 m., be kojos, nustojes 70% darbingumo; Byla Jonas, g. 1900 m., be rankos, nustojes 55% darbingumo; Drušeikis Petras, g. 1900 m., be akies, nustojes 70% darb.; Dėdelė Povilas, g. 1902 m., be rankos, nust. 67% darb.; Dobi-

las Kazys, g. 1899 m., be rankos, nust. 70% darb.; Eigelis Adolfas, g. 1899 m., be kojos, nust. 70% darb.; Elsbergis Antanas, g. 1896 m., sužalota krūtinė, nust. 60% darb.; Gediminas Bronius, g. 1897 m., sužalota koja, nust. 75% darb.; Grušnys Silva, g. 1900 m., sužalota ranka, nust. 76% darb.; Janušonis Antanas, g. 1901 m., be kojos, nust. 65% darb.; Kaspariūnas Antanas, be rankos; Kiaunė Jurgis, g. 1896 m., pirmasis bolševikų kardais sužeistas karys 1919 metais; Liškevičius Alfonsas, g. 1901 m., sužalota koja, nust. 50% darb.; Mackevičius Aleksandras, g. 1900 m., sužalota krūtinė, nust. 70% darb.; Mačiukaitis Jonas, g. 1911 m., sužalotos rankos, be akies, ausų, nosies, beveik visiškai nustojes darbingumo (Vokietijoje); Matukynas Vincas, g. 1913 m. (partizanas), be kojos, nust. 75% darb.; Norgėla Vladas, g. 1904 m., be kojos, nust. 70% darbingumo (Vokietijoje); Papartis Teodoras, g. 1903 m., be kojos, nustojes 70% darb.; Pliskevičius Petras, g. 1904 m., sužalota krūtinė, nust. 75% darb.; Senatorskis Andrius, g. 1892 m., sužalota koja, nust. 60% darb. (N. Zelandijoje); Tvarakūnas Bronius, g. 1900 m., sužalota koja, nust. 70% darb.

Dalis invalidų, kad ir be sveikatos, dirba. Dėl nesveikatingumo bei fizinių trūkumų jie tegali gauti menkai apmokamą darbą. Kita dalis yra labai sunkiose sąlygose, nes nepajėgia dirbti. Jie reikalingi nuolatinės paramos ir globos. Labai daug išlaidų sudaro protezų remontavimas, o apie naujų išgijimą negali nė galvoti. Dar kiti reikalingi nuolatinės gydytojų priežiūros. Pagaliau visi sensta ir jų jėgos silpnėja. Mūsų laisvės kovų invalidų ateitis darosi labai neaiški.

Ligi šiol Draugija aukų iš visuomenės gavo mažai, tad nepakanka lėšų visus invalidus bent minimaliai sušelpiti. Jie, kurie dėl Tėvynės paaukojo sveikatą, iš kuklumo nediršta kreiptis tiesioginiai į visuomenę. Atsiranda geraširdžių lietuvių, kurie mūsų invalidus užjaučia ir sušelpia, bet daug yra ir abejingų. Philadelphijoje yra susiorganizavęs vietinio pobūdžio komitetas Lietuvos laisvės kovų invalidams remti. Komiteto paramą, tiek medžiaginę tiek moralinę, invalidai labai brangina ir vertina. Būtų gera, jei ir kitos lietuvių kolonijos pasektų philadelphiečių pa-

vyzdžiu, tada netekę sveikatos Lietuvos laisvės gynėjai nesijaustų esą savo tautiečių pamiršti.

Kai buvome laisvi, Lietuvos Nepriklausomybės kovų dalyvių apginti nuo svetimųjų užpuolimų, galėjome arti protėvių žemę, galėjome mokytis, kultūrėti ir kurti ramų, gražų asmeninį gyvenimą. Argi visa tai mes būtume taip greitai pamiršę? Irodykime, kad taip nėra. Susirinkę įvairiomis progomis, o ypač ateinančia Lietuvos Kariuomenės sukakties — lapkričio 23-sios proga prisiminkime mūsų invalidus ir būkime jiems dosnūs. Aukais siųskime šiuo adresu: Bronius Tvarakūnas, 4316 N. Franklin St., Philadelphia 40, Pa.

Mieli tautiečiai, kurie, nors netekę savo krašto, esame tvirti ir sveiki, nepamirškime tų savo kraujo brolių, kurie ant Lietuvos laisvės aukuro sudėjo didžiausias aukas — savo sveikatą!

Br. Dirmėnas.

KARAS GALI KILTI 1956 M.

Kariniai vokiečių ekspertai, remdamiesi Maskvos planais, mėgina aiškinti, kad kritiškiausi bus 1956 metai. Ešą Kremlius išakęs satelitiniais kraštams iki 1956 metų sukurti karinę pramonę ir pasiruošti moderniniam karui. O patys Sovietai, mano vokiečių ekspertai, ligi to laiko bus pasigaminę pakankamai atominių bombų, kad išdrįstų pradėti karą su vakarais.

Akivaizdoje to artėjančio pavojaus, samprotauja vokiečiai, turėtų paskubėti Prancūzija ir kitos šalys ratifikuoti jungtinės Europos armijos sutartį ir pradėti ruošti bendrus apsigynimo planus.

LIETUVOS LAISVĖS ATGAVIMO VILTIS

K A R Y S

PRIVALO BUTI VISŲ REMIAMAS.

IŠ 1863 METŲ SUKILIMO

KORESPONDENTAS ŽEMAITIJOS SUKILĖLIŲ EILESE

“Niepodleglose,” Paryžius, 1863 m. rugpiūčio 23 d.

Kun. Antanas Mackevičius

Varginių ūkininkų sūnus, gimęs Tytuvėnų parapijoje 1828 m., Antanas buvo praręs pasitikėti tik savimi. Būdamas 12 metų vaikas, jis pėsčias atkeliavo į Vilnių. Čia, pataudaudamas vienuoliams mainais už duoną ir guolį, šešerius metus lankė Vilniaus licejų. Vėliau jis vėl pėsčias nukeliavo į Kijevą, į tolimą Ukrainą, ir stojo į universitetą. Po dvejų metų jis pajuto kunigo pašaukimą ir įstojo į Varnių dvasinę seminariją. Baigęs mokslą, jis buvo paskirtas į Krekenavą. Sukilimui prasidedant, jis buvo Paberžės filijalistas Survilikiškio parapijoje, Šiaurinėje Augštaitijoje.

Giliai religingas, gabus pamokslininkas-kalbėtojas, labdaringas, įsitikinęs demokratas, didelis baudžiauninkų mylėtojas, — jis buvo pirmutinis ginklą pakėlęs kunigas 1863 m. kovo mėn.

Jo gili meilė žmonėms kūrė pasekėjų minias. Daugiau kaip 500 vyrų, ginkluotų dalgiais ir šautuvais, susyk atsiliepė į jo šauksmą prie ginklo. Apsivilkęs kunigo sutoną, ligi kelių paraitytais galais, kryžiumi vienoje rankoje ir kardu prie šono, jis vadovavo ano meto partizanų daliniams.

Kauno Karo Apygardos sukilėlių įsakymas Nr. 586, datuotas 1863 m. gruodžio 3 d., jį vadino “mūsų antruoju Vytautu”: vos su 200 vyrų saulei Mackevičius atlaikė prieš smūgius ir gabiai švaistėsi tarp 10,000 prieš jį veikusių maskoliškos kariuomenės.

Maskoliai ėmėsi niekšišku priemonių. Jie pasiuntė savo slaptus agentus į kun. Mackevičiaus stovyklą, kad jį išduotų, bet tai jiems nepavyko. Iš viso — rusams nepavyko, kaip kad prisipažino Butkovskis: “Mano rusiškoji sistema susilaukė visiško fiasko.”

1863 m. gruodžio 17 d. maskoliai nučiupo Mackevičių, kai jis mėgino persikelti per Nemuną ties Kaunu. Rusai be galo nudžiugo, sugavę šį “jauną, nepaprastos energijos kunigą, turintį nepaprastų gabumų partizaniniam karui vadovauti, kuris visą Žemaitiją laikė tam tikroje įtemptoje padėty” (Mosolov).

Jie jį vežėjo po miestą ir kaimus, mėgindami įtikinti valstie-

ADV. KOSTAS R. JURGELA

čius, kad tolimesnis pasipriešinimas yra beprasmiškas.

Maskoliai žadėjo dovanoti jam gyvybę, jei jis įvardintų savo pagrindžio vyriausybės narius. Jis atsakė: “Aš atlikau savo darbą — dabar jūs darykite savo.” Kai jį klausinėjo apie jo idealus, jo vienintelis atsakymas buvo: “Viskas, ką aš prižadėjau žmonėms, tai mano krašto laisvė...” Maskoliai atvežė į kamerą net jo tėvą. Tėvas priekaištavo savo sūnui. Šis liūdnal atsiliepė: “Tėve, mano Karalystė nėra iš šio pasaulio. Aš niekad nesigailėjau, kad aš gyniau savo žmones.”

Jokūbas Geištaras, konservatyvus didikas, ir kurį laiką Lietuvos diktatorius, taip apibūdino šį “raudonikį” vadą:

“Kunigas Mackevičius, kuris drauge su Dluskiu per anksti atskleidė sukilimo idėjos tribūną ir propagatorius. Dluskis buvo šaltas, savyje užsidaręs žmogus. Karys jo viduje nugalėjo revoliucionierių. Mackevičius — nervinga būtybė, vizionierius, aistringas, kupinas tikėjimo. Jis mokėjo įkvėpti liaudį, ir liaudis jam akiai tikėjo. Mackevičius, iš tiesų tikroji gyvybinė įdvasinamoji Žemaitijos sukilimo siela. Kai jo dalinys būdavo sudaužomas ir išblaškomas, jis grįždavo į savo gimtinę, į Liaudą, prie Nevėžio upės. Čia vėl prabildavo į žmones, vėl vesdavo naujus savanorius į kautynes. Kaip Petras Vienuolis iš senosios praeities vedė sufanatizuotas minias, taip Mackevičius vedė savo žemaičius...”

“Jeigu 1863 m. Dluskis buvo kario—partizano idealas, taip Mackevičius buvo sukilėlio—revoliucionieriaus idealas. Aš jo nestatau pavyzdžiu kunigams. Ačiū Dievui, mes turime kitų idealių gražių asmenybių, derančių kunigui—piliečiui vaizduoti. Betgi Mackevičiaus atminimas jau yra apgaubtas liaudies padavimais. Kaip Narbutas, taip ir Mackevičius, tebėra gyvas liaudies sąmonėje. Dar daugiau: žmonės netiki ligi šiai dienai, kad bet kuris judvieju yra miręs... Būtų Mackevičius ištesėjęs ligi galo... Būtų tuščia jį ieškoti klaidų jo kariškose

operacijose, teisti jį kaip karo vadą: tiek tėra tikra, kad nebuvo galima netgi sapnuoti apie sukilimą Žemaitijoje be kunigų dalyvavimo. Tai gi ir Mackevičiaus vardas Žemaitijoje suvaidino žymų vaidmenį per ištisus 1863 metus.”¹⁾

Kunigas Mackevičius buvo pakartas Kaune 1863 m. gruodžio 26 dieną.

Bevardis lenkas, laisvės kovotojas, ano meto fronto karo korespondentas, mums paliko vaizdingą aprašymą, kaip jis įstojo į kun. Mackevičiaus dalinį.

JEI APSILEISI PAREIGOSE— VADAS NUŠAUS)...

Sukilimui Lenkijoje labai kenkė nesutarimas pagrindžio vyriausybės ir visuotinio masių dalyvavimo stoka. Turėdami kelių šimtų mylių sieną su Prūsais ir Austrija, lenkai galėjo įsigyti ginklų, kovai prieš maskolius. Deja, per daug lenkų atidavinėjo savo brangius ginklus prūsams ir austrams, ir peržengdavo sieną, užuot žuvę kovoje.

Tūlas bevardis lenkas stengėsi įstoti į tikrai kovojantį dalinį. Jis nugalėjo visus pavojus ir kliūtis ir atvyko į Žemaitiją. Jo aprašymas pirmą kartą buvo paskelbtas Paryžiaus laikraštyje “Niepodleglose” — “Nepriklausomybė”, 1863 m. rugpiūčio 23 d. laidoje:

“...Po daugelio įkyrių pasiteiravimų, tikrinimų ir tarymų, galų gale mane nuvedė pas žmogų, kuris turėjo man palengvinti įstojimą į dalinį. Prisipažinusi, šis nepasitikėjimas mane šiek tiek pykino. Betgi per kelias savo stebėjimo dienas Kėdainiuose aš mačiau, kas ten dėjosi, kaip maskoliai kankino ir spaudė vargšus žmones.

“Verta pasakoti apie mano susitikimą su šiuo žmogum. (Atrodo, tai buvo apygardos viršininkas. Ta-

¹⁾ Pamiėtniki Jakoba Gėzysztora, op. cit. tom II, p. p. 18-20. Kiti biografiniai duomenys paimti iš Liop. cit. p. p. 444-6; Butkovskio prisipažinimas — psl. 443. Rusiškėji apibūdinimai paimti iš A. N. Mosolovo Vilenskij Očerki 1863-1865 gg., Sanktspeterburg 1898, p. p. 109-111.

čiau aš tikrai nežinau kas jis per vienas).

„Išvaizduokite mažytę pirkia iš rastų, su dviem mažyčiais langleliais į sodelį, viename apylinkės kaime. Kryžius su Atpirkėjo figūra kybo ant sienos, ant juodo pamušalo. Po juo — medinis suolas, apdengtas drobine marška. Vidury kambario stovi paprastas medinis stalas, su keliomis knygomis ir antruoju kryžiumi. Greta — lajinės žvakės. Dar pora kėdžių.

„Kai aš pabeldžiau į langą ir įėjau, kaip man buvo nurodyta, mano šeimininkas uždarė duris, nurodė kėdę, ir ilgai mane stebėjo savo perveriančiu žvilgsniu. Tai buvo liesas vyras, žemo ūgio, su džiovininko rausvumu skruostuose. Jo judrus veidas vaizdavo iškilmingą jausmą, drąsų ir perveriantį aukštą kaktą, labai raukšlėtą, nepaisant jo išvaizdos, kaip žmogaus, vargiai senesnio, negu 30 metų.

„Po valandėlės jis prabilo:

„— Kas tu esi, pilietė?

„Pasakiau savo pavardę. Jis nusisypsojo ir pridėjo:

„— Kas man tavo pavidė. Aš klausiu, kas tu esi?

„Aš atsakiau slaptažodžiu, man seniau praneštu, ir atlikau pilną išpažintį iš visų savo pergyvenimų, pradėdamas Kompinos užpuolimo sausio mėnesį.

„— Praeitis švari. Betgi kodėl čia atėjai? Ar tu supranti, kas čia tamstos laukia ateity? Tu būsi alkanas scendien. Vaikščiosi dažniau basas, negu apsiavęs. Jei būsi sužeistas — Maskva tave nučiups. Jei apsilieši pareigose — vadas tave nušaus!...

„— Visa tai žinau ir esu pasirengęs bet kam.

„— Ar turi šeimą? Parašyk jiems, kad jie tave apvertkų... niekas mūsų eilių neapleidžia atostogoms, nebent tikslai į kapus. Tamsta niekad daugiau jų nebematysi! Pasakyk man, broliu, ar susitaikė su Dievu ir žmonėmis, nes aš nenoriu tavęs suvedžioti — tamsta eini susitikti mirties. Pasakyk man be jokių nereikalingų žodžių, ar esi pasirengęs bet kada mirti dėl savo tėvynės? Apsigalvok, dar yra laiko pasitraukti. Aš palengvinsiu tau grįžti atgal į Užnemunę

„— Mano nutarimas yra neatšaukiamas, pilietė. Kai sausio mėnesį mes išžygiavome iš Varšuvos be ginklų, be tinkamos aprangos, žinojome, kas mūsų laukia, bet nė vienas mūsų nesusvyravo.

„— Pilietė, tamsta susierzinęs. Visai be reikalo. Gal būt, niekas kitas, kaip kad mes, nesiklausė su

didesniu pasitenkinimu apie jūsų karžygiškus pasiaukojimus, apie tą kilnią tėvynės meilę, kuri darė ir tebedaro stebuklus. Ir gal niekeno širdys taip giliai neplūdo krauju, kaip kad mūsų, kai mes nugirdome, kaip tie patys žmonės, kurie sakėsi žygiuoją prieš Maskvą su basliais, bėgo su savo karabinais į Galiciją. Baisūs, baisūs keliai, mano mielas broli! Jūsų tautoje yra milžiniško pasiaukojimo ir užsidegimo, bet trūksta ištvermės. Jūs pamirštate, kad Maskvos negalima palaužti per kelis mėnesius, kad ši kova yra milžiniškos grumtynės, kuriose visa mūsų dabartinė karta turės padėti savo galvas, atpirti mūsų nuodėmes ir laimėti būtines teise būsims gėntkartėms. Todėl dar sykį tamstos klausiu, — ar esi pasiruošęs eiti į kautynes, būdamas tikras, kad turi žūti? Ar niekad neužels silpnumas, kada tu galėtum pasilgti gražiosios Varšuvos, savo šeimos, kad abejojimai gali apnikti ir sulaužyti tavo pasiryžimą, ir tu galėtum susvyruoti? Apsigalvok, nes šis yra sprendžiamasis momentas.

„Jo veide, kai jis tai sakė, atspindėjo Viešpaties kankinių ramus nuolankumas. Aš instiktyviai jaučiau, kad tai nebuvo tik paprasti žodžiai, — tai buvo jo tikėjimas, ir tikslai su tokiu tikėjimu tegalima įstoti į Nepriklausomybės Kovotojų Broliją. Prieš mano valią manyje vyko vidaus kova. Mano vaizduotėje perbėgo akimirksnio scenos iš mano kūdikystės, mylimi mano šeimos ir draugų veidai, mūsų namai Pragoje, ir mano senos svajonės apie taikingą, darbščią ateitį. Greta šių vaizdų mano sąžinė man prikašėjo. Aš mačiau taurius mūsų kankinius, baisius maskolių įvykdytų žudynių prisiminimus...

„Visas kraštas gulėjo kraujuose pasruvęs. Aš girdėjau, man taip atrodė, našlių ir našlaičių vaičiojimus, tylūs atodūsius, prasiveržęčius iš kalėjimų, iš Sibiro, — ir bausis skausmas suspaudė mano širdį. Aš paraudau, pats savęs susigėdęs, kad galėjau abejoti ir galvoti apie save, kai tiek daug mano tautiečių savo krauju pasirašė būsimošios laisvės paskelbimą. Aš pašokau nuo kėdės. Ašarom užlėjęs mano akis, aš pažvelgiu augštin į nukryžiuotąjį Išganytoją. Tylia, ramia malda atsisveikinu su visa kuo., kas buvo miela mano širdžiai. Atsisukdamas į savo šeimininką, tariau ramiu balsu:

„— Broll, esu pasiruošęs.

„— Aš tamstai tikiu. Prisiek, ir eime.

SUKILĖLIŲ STOVYKLOJE

„Po priesaikos abudu apleidome pirkia ir per daržus ir šunkeilius išėjome į lauką. Buvo rami liepos mėnesio naktis. Prinokusių javų kvapas kuteno mano pojūčius. Jaučiausi lengvas ir pilnas pasitikėjimo. Valandą ėję per javų laukus ir žemus krūmus, mes išvydome mirksiančią šviesą iš pirkios lango, vidury girios, Mano palydovas tris kartus sušvilpė, pamėgdžiodamas kurį ten paukštį. Panašus garsas pasigirdo nuo pirkios. Po pusvalandžio nugirdome lengvą žingsniavimą. Kaimiškai apsitaisęs senelis, šiaudine skrybėle ant galvos, sustojo prieš mus ir pasveikino:

„— Garbė Viešpaties vardu!

„Po trumpo pasikalbėjimo pusbalsiu tarp mano vadovo ir senelio, mes pasukome pirkios pusėn. Ten radome mums patįstus šiuurkščius drobės baltinius, augštus batus, milo švarkus ir kepurės. Persirengėme ir vėl iškeliavome. Senelis mus vedė per girios tankumynus, patylomis kažką niūniuodamas.

„Sknėmė kelią per tankius krūmus, laikydamiesi senio švarko skvernų. Buvo taip tamsu, kad negalėjau matyti pryšaky ėjusio vyro milines. Negalio suprasti, kaip šis senas lietuvis galėjo susivokti kelią šioje girioje, vidury nakties ir be takų.

„Mūsų kelionė užtruko apie dvi valandas, o gal kiek ilgiau. Tiek žinau, kad aušra pradėjo švisti, kai mes išėjome į gana didelę aikštę.

„— Čia sustosime, jie ateis po pusvalandžio, — pasakė senis. Jis paėjęs kelis žingsnius, priklaupė ir pradėjo melstis.

„Neprašėjus nė pusvalandžiui, to-lumoje, anapus aikštės, nugirdome šakų šlamėžimą ir atsargią eisną. Pasigirdo būdingas paukščio garsas, kuris buvo mūsų slaptaženklis. Senis atsiliepė tokiu pat balsu. Netrukus pamatėme kelis vyrus, išeinančius į aikštę iš už medžių, — regimai, tai buvo pryšakiniai žvalgai. Visi buvo apsirengę ilgomis milinėmis, kurios siekė kelius, ir buvo perjuostos šikšniniais diržais. Visi dėvėjo keturkampes kepurės, nešėsi po divamzdį šautuvą ir kirvį, įkištą už diržo. Klekvienas vyras nešėsi po gana didelį lininį maišą ant kupros ir po medžioklinį raga.

„Senis ir mano palydovas priėjo ir tarėsi su jais, gi aš pasilikau vietoje. Po to jie davė trumpą trimito ženklą, iš rago, ir nužingsniavo skersai aikštės į tolimesnę pusę. Netrukus iš girios išėjo šaulių grandinė — visi vienodai apsiren-

gę. Vadovavo karininkas, kurio kepurė buvo sudraskyta augščiau kaktos. Tylėdami kaip kapuose vyrų skleidėsi aikštės šonais. Užpakaly jų atžygiavo gana tankios voros, mažiausiai 300 šaulių ir daugiau 100-to dalgininkų. Niekur nesimatė jokio bagažo ir jokių vežimų. Tikslai kelios dėžės buvo nešamos ant baslių. Kaip vėliau patyriau; tai buvo parakas ir kulkoms užtaisai. Visi jie pasklido mažais būreliais aplink aikštę. Uždegė laužus, ant ugnies pakibo katiliukai, pasiruosta polsiui, — bet visa tai vyko visiškoje tylumoje, tartum tai būtų kurčių ir nebylių stovykla. Visa tai man padarė milžiniško įspūdžio, nes aš buvau papratęs prie mūsų (lenkiškų) stovyklų triukšmo.

“Galų gale pasirodė kunigas Mackevičius, dalinio vadas, apsitaisęs kunigo sutona, su palenktais ligi kelių skvernais, su kardu prie šono ir pištalietu už diržo. Jis atėjo vidury būrelio jaunų karininkų, kurį dėvėjo kailines kepures, — regimai, tai buvo visas jo štabas. Visi ėjo pėsti. Visoje stovykloje nebuvo nė vieno arklio. Jokių maisto atsargų, be maisto, kurį kiekvienas nešėsi krepšiuose.

“Mano palydovas pasikalbėjo su vadu ir mane supažindino, papasakodamas jam mano visą praeitį. Galop jis pridūrė.

“— Vade, atrodo, kad tai stiprus mozūras.

“Jam bepasakojant, aš galėjau iš arti stebėti kunigo Mackevičiaus veidą. Jo veidas buvo saulės nudegintas, bruožai ryškūs, ilga tamsi barzda, tiršti antakiai. Raukšlėtas veidas buvo pilnas energijos ir jėgos, kuri reikalavo pagarbos.

AR SUGEBĖSI MIRTI?...

“— Ar moki šaudyti ir būti klusnus? — jis trumpai paklausė.

“— Moku.

“— Ar moki melstis?

“— Motina mane išmokė.

“— Ar sugebėsi mirti?

“— Nesu dar mėginęs...

Tada, atsisukęs į vieną savo karininką, jis pridėjo:

“— Pilieti, nuvesk jį į šeštą skyrių (dešimtinę). Ten yra šautuvas, paliktas Manulio, teilsisi jo vėlė amžinoje ramybėje. Lai priima jį prie bendro katilo.

“Karininkas nusilenkė ir nuvedė mane prie mano dešimtinės, kuri jau buvo susėdusi aplink laužą ir patylomis kažką svarstė.

“— Piličiai, štai jūsų draugas, mozūras iš Pavylsės. Mylėkite jį. Ir štai čia tamstos dešimtinės vadas, — jis pridūrė, atsisukęs į mane ir rodydamas milžiną vyrą, apsirengusį, kaip visi kiti, ilga miline ir ginkluotą pištalietu, užkištu už diržo.

“Jie manęs teiravosi apie Varšuvą, apie Langevičių ir kitus vadus. Pasikalbėjimas vyko lengvai, ir jaučiau, kad man taip gera su jais būti. Mūsų dešimkę sudarė keturi valstiečiai iš Ignatavo, trys miestiečiai iš Panevėžio, pasiturinčio dvarponio sūnus iš Šiaulių apskrities, mokytojas iš Kauno, ir aš.

“Iš jų patyriau, kad visi užpuolimai vykdomi naktį, gi dienos praleidžiamos polsiui, nebent jei maskoliai sėdi čia pat ant sprando. Šią naktį jie nužygiavo daugiau kaip keturias mylias (apie dvidešimt amerikoniškų mylių) ir todėl rengėsi ilsėtis visą dieną šioje aikštėje.

“Saulė patekėjo, pasigirdo skardus rago garsas ir šauksmas: “Malda.”

“Nepaprastai įkvepiantis reginys: stebėti kelis šimtus vyrų, išmėgintų kautynėse, suklaupusius be kepurė, prieš kryžių ir švenčiausios Panelės atvaizdą dalinio vėliavoje, priklaupė kunigas Mackevičius ir užtraukė.

“— Sveika, aušros žvaigždė švieši...

“Aplink mus buvo milžiniška gimtinė giria—mūsų tvirtovė. Virš mūsų buvo Dievas ir mūsų ateitis.”²⁾

²⁾ Ištrauka iš “Rok 1863”, op. cit. p. p. 184-190.

KETURI VYRAI, KURIE TARĖSI MASKVOJE DEL VILNIAUS ATGAVIMO

1939 m. spalio mėnesį, kai Lietuvos delegacija laukėsi Maskvoje ir susitarė dėl Vilniaus grįžimo, Sovietų valdžia pasižadėjo laikytis sudarytos sutarties, bet nė vienerių metų tų pažadų neištesėjo. Anuomet mūsų delegacija, kurią šiame paveiksle matome, garbingai atstovavo Lietuvos reikalus. Iš kairės į dešinę stovi: 1) Užsienių reikalų ministerijos ekonominio departamento direktorius J. Norkaitis, 2) Lietuvos kariuomenės vadas generolas St. Raštikis, 3) Ministrų tarybos vicepirmininkas K. Bizauskas ir 4) Delegacijos pirm. užsienių reikalų ministras J. Urbšys.

PASKUTINIS AKTAS PAŽEIMENĖJE ...

Kap. SIMAS URBONAS

Mažoje Pažeisimenės stotelėje buvo gausiai prisigrūdę rusų kareivių. Kai kurie jų buvo labai išvargę ir miegojo, lyg primušti, tiesiai ant purvinų grindų, užsimetę suglamžytais milinėmis.

Vaikščiojantieji raudonarmiečiai į tai nekreipė jokio dėmesio. Jie ramiausiai peržengdavo miegančius savo draugus, kartais skaudžiai kuriam užmindami koją ar bejėgiai atmetę ranką ..

Mano bendrakeleivio, sanitarijos puskarininkio, atsisveikinimas stotelėje su savo žmona — buvo sunkus, jaudinantis. Ta nelaiminga vargšė vos nenualpo. Net ir jautresnieji raudonarmiečiai, praeidami pro šalį, atkreipdavo savo atbukusį dėmesį, atidžiau pažvelgdavo išblukusiomis, bedvasėmis akimis ...

O ir man pačiam kažkaip savotiškai pasidarė ramiau. Aš mačiau šią dviejų labai nelaimingų jaunų žmonių atsisveikinimo sceną. Aš pajutau, kad kitų nelaimė yra gal būt daug didesnė už manąją; kad tokių, ir dar baisesnių, vaizdų — tą dieną buvo pilna budelių sugniuždyta Lietuva...

Išėjus iš stoties, minimas puskarininkis instinktyviai mane prisivijo. Vėl žingsniavome drauge, visokių autovežimių plačiai išmaltu, smėlėtu pamiškės keliu, vedančiu į mūsų divizijos stovyklą. Mano bendrakeleivis nejučiomis vis atsigrėždavo atgalios, kur buvo pasilikusi kareivių pilna stotelė, kur buvo pasilikusi jo žmona ... Priekyje ir iš paskos ėjo dar keletas karių. Tai buvo irgi mūsiškiai "raudonarmiečiai."

Mudviejų nustebimui, kelio posūkyje, iš kiek tankesnio eglynėlio, staiga išdygo tas pats mėlynkepuri enkavedistas, kurį matėme aplink mus "besizulinantį" traukinyje. Dabar jis ėjo keliasdešimt žingsnių mums iš paskos — taip, kad girdėtų du normaliu balsu besikalbančius vyrus, kad galėtų stebėti mudviejų gestikuliaciją.

Mudu buvome per daug gudrūs, ištisus metus politrukų ir komisarių "apšviesti," kad balsiai kalbėtume, kad savo išgyvenimų jausmus išreikštume rankų gestikuliacija ar spaudymusi ant šios visos tarybinės sistemos ... O anas nususęs kompartijos šunelis buvo perkvailas, kad ką suprastų ar nugirstų. Tuo tarpu aš pats, ko negalėjau patirti ar susieiti Vilniuje —

didžiąja dalimi atlikau čia, per keletą minučių, pusbalsiai pasikeitęs su puskarininkiu keletu sakinių. Pagaliau — pakako mudviems tik susižvelgti, kad vienas antrą, o ir tai, kas tomis dienomis buvo svarbiausia patirti — suprastume, susižinotume ..

Dabar man — stačiai, kaip sakoma, "svilo padai" ... Atrodė brangi kiekviena dešimtis minučių. Kuo greičiau prisistatyti savo bataliono vadui, kapitonui G., ir atraportuoti, kad iš atostogų grįžau, pastabų negavau!

Iš tolo baltuojančių palapinių miestelis jau buvo visai nebetoli. Puskarininkis žvaliai kilstelėjo ranką prie rusiškos kepurės ir "nuspaudė" savo pulko stovyklos link. Gerokai atsilikęs riestanosis NKVD suskis — lyg musę kandęs taipgi nuklampojo per smėlį, bene divizijos žvalgomąjo bataliono palapinių kryptimi.

Nesurandame bataliono vado.

Buvo saulėta, rami vasaros pavakarė. Iš dienos užsiėmimų grįžę pulko daliniai rengėsi vakarienės. Mažai kieno tepastebėtas išmukau bataliono štabo palapinėn. Ji buvo tuščia. Čia visa buvo po senovel, tačiau nei mane pavadavusio leitenanto N., nei bataliono vado — neberadau.

Pasidėjęs savo daiktus ir kiek apsitvarkęs, tarp 1-sios kuopos palapinių susitikau pulko budėtoją, kpt. V. Jo užgesęs žvilgsnis be žodžių kalbėjo apie įvykusią tragediją. Didelė dalis pulko karininkų, pasak jo, prieš keletą dienų išvykusi "tarnybinių atostogų."

Užeinu sunkiųjų kulkosvaidžių kuopos vado palapinėn. Kapitonas B. valosi sudulkėjusius batus ir tyli dantis sukandęs.

— O kurgi bataliono vadas? Turiu prisistatyti.

— Dar negrįžo iš šaudymo pratimų. Man įsakė vesti batalioną stovyklon, o pats sakėsi užėisias į divizijos štabą, ar kur ten kitur — pagerti.

— Sakyk, kaip čia viskas bendrai?..

— Gi, kaip žinai. Ir bendrai, ir atskirai. Dar ir dabar kasdien vieną kitą pašaukia į pulko štabą, ir tas jau daugiau nebegrįšta ..

— A gdie kapitan Urbonas? — staiga išgirdau už palapinės sienų vyr. leitenanto Sergejaus balsą

— Gali būti kokios velniavos ir tau... — sumurmėjo kapitonas B., ir abu išėjome iš palapinės

— Zdrastvuite, tovarišč kapitan! — mėgino šypsotis mano bataliono vado pavaduotojas, kai mudu pasisveikinome. Tačiau jo veide nebejaučiau pirmykščio nerūpestingo entuziazmo. Mano grįžimu iš atostogų jis, atrodo, labai nesidžiaugė. "Kuris velnias čia tave nešė. Ar negalėjai dar keletą dienų palaukti..." — tarsi kalbėjo man jo gudrus, slaptas ukrainietiškas žvilgsnis ..

Kada mudu su Sergejumi atėjome savo palapinėn, jis man pasakė, kad pulko vadas (rusų majoras Černikov, nes mūsų plk. Rajeckas jau buvo išsiųstas "į kursus," o kiek vėliau — Vilniuje suimtas) įsakė tuojau surasti kapitoną G. ir visiems trims atvykti jo palapinėn. Turis svarbių įsakymų ir nurodymų rytdienos užsiėmimas ir ūkio darbams stovykloje

Abu leidomės įieškoti savo bataliono vado

— Žinai mūsų vadą... Atliko savo pareigas, batalionas šiandien vėl pasižymėjo šaudyme, o dabar — geria kurio nors pulko vadų klube, — kalbėjo man vyr. ltn. Sergejus įprastu jam vaizdingumu. Tačiau jo balsas aidėjo kažkaip pavargusiai. Jame buvo justis nepasitikėjimo gaida savo paties žodžiams.

Paskubomis apskukome kaimyninių pulkų karininkų klubų palapines, tačiau bataliono vado niekur neradome. Po šios dienos šaudymo pratimų anapus Žeimenos upės, čia jo niekas stovykloje daugiau nebematė ..

Grįžę palapinėn, dar koki pusvalandį palaukėme, tačiau kpt. G. nebesirodė.

Abu su Sergejumi labai neramūs įžengėme pulko vado palapinėn

— Niekur nesuradome, drauge majore, — priėjęs raportavo bataliono vado pavaduotojas. (Aš stovėjau šalia — lyg ant adatų. Pagaliau mane apėmė savotiškas abejingumo jausmas: kas bus — lai būna, tačiau man labai įdomu, kas čia dabar dėsis...)

Pulko vado veidas staiga apsi- niakė. Majoras susikaupė keletui sekundžių.

— Tuojau atneškite bataliono karininkų adresų sąrašą! — įsakė man rūsčiai, tačiau gan ramiai, pulko vadas.

RUSAI KOVOJE SU KOMUNIZMU

Atbėgęs savo palapinėn laimingu sutapimu čia jau radau ir mane pavadavusį leitenantą, pas kurį buvo bataliono štabo slaptųjų dokumentų geležinės dėžės raktas. Paskubomis ištraukiau gerai pažįstamą karininkų adresų (Vilniuje) sąrašą raudoname aplanke. Kapitono G. adresas buvo išskustas... Abu su leitenantu išplėtėm akis... Pasižiūrėjęs prieš žvakės šviesą silpnai galėjau išskaityti... "Olandų g. 9 nr..."

Slaubas apėmė ir mane atostogų pavadavusį leitenantą N. Kaip, jam nepastebint, bataliono vadas panaikino savo adresą... Tačiau baiminimuisi nebuvo laiko. Nusukbėjau pas pulko vadą ir atraportavau, kad adresą kpt. G. sunaikinęs... Majoras šaltai žvilgterėjo į sąrašą ir lapą grąžino man atgal. Pats ramiai pasuko lauko telefono aparatą, kad susijungtų su diviziono štabu. Ten dar davė velnių kažkokiam apsisnaudusiam telefonistui, raudonarmiečiui, kad per ilgai nesujungia, ir santūriai, šaltai pranešė: "Čia kalba majoras Černikov. Mano 1-jo bataliono vadas, kpt. G., "udral"... "Savo adresą Vilniuje sunaikinęs..." — matomai į šį klausimą, atsakė diviziono komisariui pulko vadas.

Majoras padėjo telefono trūbelę, pakartojo svarbiausius nurodymus rytdienos darbams (ypač pabrėžė reikala paskubinti ginklų sandėlio statybą, nes po savaitės ateisias pulkui ginklų transportas — pagal karo meto etatus...), ir mūsų audiencija buvo baigta.

Rytą — nuotaika stovykloje buvo baisi. Karininkai ir visi mūsų vyrai jautėsi gyveną lyg kokiam siaubingam kapinyne, lyg po didžiulių laidotuvių... Niekas nežinojome; kada kurį pašauks pulko komisaras į savo palapinę... Aplink mūsų šėkės gi — atkakliai slankiojo kablianosiai. Stebėjo kiekvieną žingsnį... Komisarą automobilis be perstogės duklėjo diviziono štabo link ir atgal... Skaistus, saulėtas birželio rytas dar daugiau skaudino širdį, stačiai varė iš proto...

Kai vyr. ltn. Sergiejus atsikėlęs išėjo pusryčių, paskubomis sėdau ir parašiau keleta žodžių savo žmogui, nė pats nežinodamas, kaip tą laikėlį perduosiu į Vilnių. Tų žodžių aš nepamiršiu visą gyvenimą:

...Miela Onute,

Pas mus labai "karšta"... Nežinau, kada pasimatysime... Saugokis ir saugok vaikūčius... Jei negrįščiau — papasakok jiems apie tėvynę ir tėvelį...

Bučiuoju... Sim... — — —"

(Nukelta į 186 psl.)

Ateis toks laikas, kada tas politinis iškrypimas, kuris tiek daug nelaimių atnešė žmonėms, — kruvinasis komunizmas bus nugalėtas. O tada jau tautos, kurios patyrė komunizmo jungą, turės pradėti naują gyvenimą ir sudaryti naujus tarpusavius santykius.

Lietuviai gal daugiau negu kas kitas galvoja apie tuos laikus, kai nugalėjus komunizmą teks pradėti naują gyvenimą. O galvodami apie tą naują gyvenimą, mes negalime užmiršti savo artimiausių kaimynų, su kuriais teks iš naujo santykius derinti.

Kokiu būdu komunistai, būdami aiškioje mažumoje, vis tik užkariavo milžinišką Rusiją? Caro Rusijos žlugimas buvo pribrendęs. Bet kodėl gi caro atsikračius nesusidarė jėgų šiame krašte, kurios būtų sukūrusios naują laisvą valstybinį gyvenimą, kodėl gi palyginti nesunkiai buvo atiduota valdžia vokiečių tyčia atgabentiems su Leninu priešakyje komunistams, kurie buvo numatyti destruktiviam darbui? Ir tą nelemtą pačiai Rusijai darba jie uoliai atliko.

Jau praeito karo praktika parodė, kad ne kas kitas, o patys rusai uoliausiai gynė ne tik savo kraštą, bet kartu ir tą valdžią, kuri krašte viešpatuoja. Tautiniu mažumų tarpe atsirasdavo ir daugiau dezertyrų ir pasireikšdavo separatistinis nukrypimas, o jau rusai, kaip ten bebūtų, kraujo aukomis atmušė Hitlerio puolimą ir įsisiūbavę toli nuriedėjo nuo savo buvusių rubežių. Kartu su komunistinių nuotakų įkaitimu, pakilo ir rusų patriotizmas. Rusai didžiavosi savo laimėjimais.

Jokioje komunistinėje programoje nėra aiškinama, kad komunistų užkariauti kraštai privalo persiimti ir rusiška kultūra. O tuo tarpu rusai visur, kur tik jie įžengdavo, nedelsdami tuoju pradėdavo skiepyti rusišką.

Komunizmo bacilos neplaukioja ore, jos yra žmonėse ir daugiausia rusų tautoje. Tiesa, didelė dalis rusų tautos tėra tokioje pačioje vergiškoje būklėje, kaip ir kitos komunizmo pavergtos tautos. Betgi nereikia užmiršti, kad patį komunistinės akcijos branduolį sudaro vistik rusų tautos žmonės. Ir toji dalis rusų tautos, kuri komunistinėm idėjom persiėmė, tiki, jog komunizmui žlugus ir jie patys turi žlugti. Tad jie komunistinę san-

tvarką pasiryžę visomis išgalėmis ginti ir dėst pastangas šiai akcijai pasitelkti visas jėgas ne tik savo, bet ir visų kitų tautų.

Kokiu būdu galima nugalėti komunizmą? Rusų tautą kadaise mėginta vadinti sfinksu, atseit, negalima išpėti, ką ji galvoja. Bet dabar šis "sfinksas" jau aiškiai prabyla ir dalinai pasisako už komunistinę programą. Jeigu lengvabūdiškai kas nors tvirtintų, jog komunizmas Rusijoje neturi jokio pagrindo, kad jis tik Kremliaus bonžų palaikomas, būtų skleidžiama kenksminga migla.

Vakarų pasaulio žmonės, dėja, vis dar nežino, kaip pradėti kovą su komunizmu ir ko, būtent, toje kovoje pirma viso ko griebtis. Jeigu gražiai su rusais kalbėti, jeigu juos įtikinti, kad nieko blogo dėl jų niekas negalvoja, jeigu juos nuraminti, — galbūt ir galima tikėtis juos suminkštinti, padaryti nuolaidžiais, sukalbamais, gerbiančiais sutartis, pamiršusiais agresyvius planus. Žodžiu, arti to, kad gražiuoju kalbant komunistus galima jau padaryti nekomunistais. Kokia bebūtų paradoksalė ši mintis, bet, kaip toji yla, dažnai išlenda iš pareiškimų net ir didelių vakarų pasaulio politikų.

Komunistas turi šautuvą, jis stovi savo idėjų sargyboje, jo užpakalyje galinga rusų pramonė, jam padeda mokslas, su atomine ir hidrogenine bomba, jo galingas įrankis — propaganda, kuriai priešnuodžių ligi šiol niekas neišrado. O šioje srityje daromus mėginimus galima pavadinti vaikiškais žaislais. (Garsūs balionėliai!)

Tad toji pasaulio dalis, kuri nesutinka pasiduoti komunizmo vergijai, turi išspręsti klausimą — kaip ji kovos su komunizmu?

Jeigu jau kada nors prasidėtų rimta kova su komunizmu, tai tektų susidurti su rusų tautos dalimi, kuri pasirengusi kovai ir lengvai savo pozicijų neužleis. "United States News and World Report" neseniai išspausdino pasikalbėjimą su Amerikos diplomatu, kuris nors ir nepaminėtas vardu, bet rekomenduojamas kaip gerai Rusiją ir rusus pažįstąs asmuo, nes jis karo metu išbuvęs trejus metus Maskvoje ir mokas rusiškai. Šis diplomatas tarp kitko pasakė reikšmingą sakinį:

(Nukelta į 194 psl.)

ORGANIZACIJA—GINKLUOTŲ PAJĖGŲ ŠARVAS

ORGANIZACIJA TAMPA ŠTABU

Istorinis tyrinėjimas parodė, kad karinė organizacija buvo tik organizacija, t. y. kai vadas rasdavo reikalinga atlikti kai kurias funkcijas, jis įsteigdavo įstaigą ir skirdavo tam atitinkamą žmogų. Kitais žodžiais, jis padalindavo savo atsakomybę, pavesdamas ar perduodamas jos dalį kitiems. Vienu atveju, vadas perduodavo atsakomybę tiekimu, transporto, postovio atžvilgiu ir pasiūlydavo sau tik mūšio administravimą. Kitu atveju—jis perduodavo ir mūšio tvarkymą kitiems, pasilikdamas sau tik priežiūros poziciją. Ir vienu ir kitu atveju jis mažindavo savo pareigų kiekį ir pasiūlydavo priežiūros atsakomybę kitų, atliekančių pareigas, kurios esmėje priklausytų jam atlikti.

Šios rūšies organizacinė forma galima būtų vadinti vyriausia vadovybe — „headquarters“. Taip prancūzų armijoje pradžioje buvo suprantamas „etat major“. Bet 19 amž. pradžioje karinė organizacija staiga pasikeitė, nustojo būti tik organizacija ar vyriausia vadovybė. Ji tapo štabu.

Štabo kilmė.

Tik 1700 metais Oxford Dictionary pirmą kartą pamini štabą — staff karine prasme: „Pulką ir viską, kas prie jo priklauso, vokiečiai vadina Pulkininko štabu (den Regiment oder Colonelstab), nes juo valdomi kareiviai“.

„Net ir šiandien tas žodis vartojamas nepastoviai. Toli gražu jis nėra tas, kas modernia prasme reiškia karininkus specialioms pareigoms. Tikrumoj jis liečia ne vien tik karininkus, bet visą vadovybę ir vadovaujamuosius. Jis savo reikšmę gavo iš žodžio staff reiškančio lazda, baton — vado autoriteto ženklą“. Taip simbolis virto pakaitu daiktui, kurį jis simbolizavo. Tą patvirtina ir žodis regiment, kuris vartojamas pakaitom su colonelstab ir reiškia „valdžią ar valdymą asmens, žmonių ar krašto“. Vėliau atsiradęs žodis „generalstab“ nukrypo nuo tos reikšmės, kurią analogiškai buvo gavęs iš colonelstab ir buvo naudojamas reikšti ne visą vadovybę, bet tik jos centrą — patį autoritetą, kitaip sakant, reiškę tą pat, kaip headquarters — vyr. vadovybę. Tokia prasme Schellen-

dorffas jį naudojo 1700 metais, vadinamas Brandenburgo armijos vyr. vadovietės karininkus „generalstab“. Prūsijoje ir J. A. Valstybėse šitas terminas buvo pritaikintas reikšti vyriausios vadovietės personalą bendrai paėmus.

1763 metais žodis staff nusikratė priedo „general“ ir pirmą kartą panaudojamas Anglijoje karine prasme vienas, atskirai. Vėliau atsiranda „medical staff“, „brigade staff“, „regimental staff“ ir kiti. Taigi, vadinti štabu nekautynių elementus karinėje organizacijoje prieš 18 amž. būtų klaidinga. Štabas, kaip pavadinimas ir kaip sąvoka, atsirado vėliau, maždaug 1780 metais.

Kautynių priemonės.

19 amž. pradžioje „štabas“ prarado savo reikšmę kaip vyr. vadovietė. Jis jau neapėmė vado ir jam priklausančių žemesnių vadų. Taip, apimdamas likusią vadovietės dalį, „štabas“ pradėjo reikšti nekautynių elementus ir priemones. Ši „štabo“ reikšmė yra plačiausia, tačiau nevisuomet ji yra aiški ir aprežta.

„Pats pagrindinis štabo aspektas, modernia prasme, greičiausiai yra jo vienalytis izoliuotas pobūdis. Šita prasme štabas pasidarė paveldėtojas ir organizacijos uzurpatorius. ...Galima daryti išvadą, kad organizacija vystėsi visai natūraliai, kol įsiterpė štabo sąvoka ją iškreipdama. Kai sakoma, kad ji vystėsi natūraliai, žinoma, tuo dar nesakoma, kad ji vystėsi tobulai. Evoliucijos produktai nesužydi tuoj pat tobulumu. Tačiau, atrodo, kad organizacija kryo į funkcijos specializaciją ir tą atsakomybės perleidimą, kuris būtų patiesęs pamatus vėlesniems organizatoriams ją užbaigti ir pagerinti.

...Bet viskas pasikeitė su tuo besikaitaliojančiu terminu „štabas“: visų nekautyniškų pareigų bendras vardiklis paskirstė visas funkcijas į dvi dirbtines klases.“

Toks paskirstymas paverčia nekautynių pareigas į pagalbines pareigas, kautynių pareigoms palikdamas pagrindinį vaidmenį. Bet tai yra tik dalinai teisinga. Tik yra aišku, kad nė viena nė kita pareigų klasė negalėtų egzistuoti viena be kitos, taigi nėra viena kitai tik

pagalbinės. Skirtumas taip kautynių ir nekautynių funkcijų yra dirbtinai padidintas. Tuo, aišku, organizacijos reikalingumas tapo sumaišytas su išvaizduojamuoju štabo reikalingumu. Organizacija tapo štabu su visomis pasekmėmis, kurios išdestytos žemiau.

Simbolio dominavimas.

Karinė profesija, kaip ir kitos, yra kartu ir mokslas ir menas. Mokslas išveda principus, o menas juos naudoja. Didieji karo vadai buvo ir mokslininkai ir menininkai. Tačiau galima būti vienu, nebūnant kitu. Napoleonas, kaip karo vadas, buvo ir mokslininkas ir menininkas, tuo tarpu Fridrichas Dydysis principams nieko naujo nedavė, jis buvo didelis tik naudodamas tą, kas jam buvo duota, jis buvo menininkas.

Ne visi gimsta dideliais karo vadais. Kai trūksta originalumo dovanos, imamasi kitos priemonės — imitacijos, pamėgdžijimo. Taigi genijų žygiai ir darbai yra studijuojami su viltimi prilygti jiems. Tokiu būdu Gustavo Adolfo pasisekimai buvo garantija jo sukurtos sistemos pamėgdžijimui. Fridricho laimėjimai, nors su juo užsibaigė linijinės taktikos naudojimas, padarė jį kariniu pavyzdžiu. „Prūsų rikiuotė, uniforma ir plaukų pūravimas buvo vergiškai kopijuojami kiekvienos valstybės.“

„Todėl nenuostabu, kad kariai linkę savo galvosena remti simboliais, bet ne esme. Tai ne vien tik karių klaida. Visų profesijų žmonės, jei jie mokslškai neparengti, visada taip elgiasi. Esmė yra giliau ir tik sunkiai pasiekiamą. Forma yra išorinis ir matomas ženklas. Pastarasis yra lengvai suprantamas, o pirmasis sunkiai. Jis tampa pasisekimo simboliu. Jei jis yra tikrasis simbolis, t. y. jei forma yra pasisekimo priežastis, turime laimingą pasirinkimą. Jei jis yra tuščias simbolis, t. y. jei forma yra tik pripuolama ir nėra pasisekimo priežastis, jis yra bevertė imitacija. Bet pažinimas yra per sunkus ir ilgai trunkantis, kad būtų galima išvengti daugelio tuščių simbolių garbinimo. Šituo būdu štabas pavirto karinio gėrio simboliu“. Ne geras vadas buvo imituojamas ir jam plojama, kad jis pasirinko ge-

raž štabā, bet priešingai: plikas fak-
tas, kad būta štabo, buvo imamas
kaip laimėjimo simbolis.

Joks darbas negalimas be orga-
nizācijas. Ir tik ģera organizācijas
īgalina atlikti darbu veiksmīgāu,
bet ne fakts, kad organizācijas
būta. Kadangi Prancūzu—Prūsū
kare dēl organizācijas, ar asmenī-
nēs sudēties, ar dēl kito ko pran-
cūzai pasirodē menkai, istorikai
padarē īsvadā, kad prancūzai ne-
turējo štabo. "Organizācijas nēra
formulē. Jos principai duoda nuro-
dymus, bet principū panaudojimas
īpatīgiems atvejams, bet kuriame
darbe, ūzdeda reikalavimus protui.
Tas gali reikalauti pastangū. Šta-
bas, tuo tarpu, yra ģryna formulē.
Ji tik reikalauja sēkmingo vado
naudotū formū pamegdžiojimo. Ji
atmeta tyrinējumus apie tikslū

PASKUTINIS AKTAS...

(Atkelta īs 184 psl.)

Laīskelī skubiai ūzsīkišau ūz bato
aulo, nes kažkas artējo prie pala-
pinēs.

Palengva praskleidžiau īējimo
ūz dangala.

— Drauge kapitone, antros kuop-
pos raudonarmietis D., prašau
leist sutvarkyti palapīnē, — atra-
portavo žvalus, raudonarmietis
kresnas vyrukas. Komjaunuoliū
kuopelēje jis ējo bene sekretoriaus
pareigas. Tačiau...

Man pasīruošus apleisti palapīnē,
šīs "raudonarmietis" ir "komjaun-
nuolis" atsīstojo palapīnēs viduje,
prie īējimo, ir, žiūrēdamas ī pala-
pīniū ēlles (sēkdamas, ar kas ne-
vaikšto perarti mūsū palapīnēs),
labai tyliai kalbējo: — "... kad tik
tam mūs kapitoni pasīsektū. Īspē-
jau, man atrodo, pačiu laiku... Ly-
gīai priē savaitē mūsū kuopelēs
slaptame mitinge mano kuopos
politrukus pasakē, kad, girdi, aty-
džiai sekite kpt. G. Pīrmasis vadū
valymas jo nepalies, bet netrukus
po jo bataliono vadas gali īkļiūti
ūz sabotažā. Bataliono arkliai vi-
sai neprīziūrimi. Jis pats tik gir-
tuokliauja ir šaiposi īs tarybinēs
valdžios. Mūsū batalione mažiaus-
ia ir kamjaunuoliū. Bataliono vyr.
adjutantā, girdi, galbūt, sāmonī-
gai dabar ir atostogū īsleido, kada
reikalingas kuo didžiausias budru-
mas, kada vadaī turi bti su savo
kovotojais, su savo štabais, nors
oficialīškai atostogos ir nēra ūz-
draustos. Taigi... anā dienā ir sa-
kau kapitoni: "Bēk, tamsta vade...
Pavojus... — — —"

(Bus daugiau)

naudojimo būdā. Ji ignoruoja apl-
inkybiū skirtingumā. Ji neskiria
vado asmenīškom pastangom pa-
sīektū vaišū nuo vaišū, pasīektū
pagalba organizacinēs formas. Ji
vīlīasi pagauti vado dvāsīā kūnē,
kuriuo naudodamasis ji veikē".

Štabo stagnacija.

Specializācijas yra svarbiausias
organizācijas procesas. Besīvystan-
ti specializācijas tapo supančiotā
štabo vardo, kuris buvo duotas vi-
sai organizācijas, īsškyrus kauty-
niū elementus. "Bloga, kad ne vi-
na moderni kariuomenē nēra svei-
kai organizuota. Manoje esantis
štabas to neleidžia. Pavyzdys mo-
dernios kariuomenēs, kurioje nebū-
tū daromas priverstinis skīrtumas
tarp linijos (kautyniū elementū) ir
štabo, būtū daugiau ītikinantis,
kaip bet koks ģrynai protinis īro-
dinējimas.

...Pakankamai yra aišku, kad
štabo apimti administraciniai ele-
mentai yra īvairēsni ūz kautyniū
linijā. Šitas didelis īvairumas rei-
kalauja proporcingai didēsno or-
ganizacinio dēmesio. Īs kitos pusēs,
sāvoka, kad linija ir štabas yra ka-
rinēs organizācijas dvi didelēs da-
lys, prašosi ne daugiau kaip lygaus
laipsnio dēmesio. Nereikētū sakyti,
kad tai yra priežastis daugiau do-
mētis linijā, nes dēmesio nē vienai
sāvokai nebus per daug, tik tai īs-
šaukia ir tampa priežastimi per
mažo dēmesio tiems īvairiems ad-
ministraciniam elementams, kurie
sulīpdinti vienon krūvon štabo var-
du."

Pavadinti vienu vardu (štabo) tā
didelē administracinīū siekiū kon-
glomeratā yra tas pat, kaip suma-
žinti diferenciacijā. Štabo funkci-

jos, duodant joms bendrā pavadinī-
mā administracinēs, yra suvieno-
dinamos. Jos reiškia visus veik-
smus, īsškyrus kautynes. Tuo būdu
visus štabo veiksmus sugrūdus ī
vienā klasifikacijā neīsvengiamai
pēršasi nuomonē, kad štabas tik
aptarnauja kautynes ir tik kauty-
nēs yra karinēs profesijos esmē,
viskas kitas tik joms tarnauja. Ta-
čiau karinis pasīsekimas priklauso
nuo visū kariniū funkciū suderinī-
mo ir kautynēs nieko nelaimētū,
jei visos kitos funkcijos būtū neda-
vertintos. Darbas ar ūsīmojimas
yra ģrupē kartu veikiančių funk-
cijū, kad pasīektū bendrā tikslā.

Kai kautynēs yra laikomos kari-
nēs profesijos branduoliū, visi kiti
veiksmāi yra menkiau vertinami,
lyg jie būtū mažiau "kariški". Īs
to seka organizacinio tamprumo
stoka.

Karo istorijoj nēra faktū, kurie
liudvtū, kad skīrtumas tarp linijos
ir štabo yra naudingas, ir daug
yra faktū, kurie liudytū priēšingai.
Kodēl taip dažnai karo veiksmus
īstīnka transporto ir tiekimo sun-
kumai? Be abejo, dalinai būna
kalti asmenys, tačiau yra pakan-
kamai pagrīndo ītarti blogā orga-
nizacijā: klaida laikyti štabā pa-
galbinīu faktorium.

"Karinei organizācijas bus tuo
geriau, kuo ģreičiau bus ūzmīrštas
dirbtinis skīrtumas tarp linijos ir
štabo, kuo ģreičiau bus ūzmīrštas
štabo vardas. Jai bus geriau, kai
viskas, kas prisīdēda prie karinio
tikslō, bus skaitoma neatskīriā-
ma dalimi tos administracinēs sro-
vēs, kuri bus organizuojama kaipo
tokia".

Z. R.

(b. d.)

STATEMENT REQUIRED BY THE ACT OF AUGUST 24, 1912, AS AMENDED BY THE ACTS OF MARCH 3, 1933, AND JULY 2, 1946 (Title 39, United States Code, Section 2033) SHOWING THE OWNERSHIP, MANAGEMENT, AND CIRCULATION OF

Karys, published monthly at Brooklyn 1, New York, for October 1, 1953.
1. The names and addresses of publisher, editor, managing editor, and business
managers are: Publisher Karys, 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21. Editors:
Bronius Aušrotas, 94-30 96th St., Ozone Park 16, N. Y. and Domas Penikas,
210 Humboldt St., Brooklyn 6, N. Y. Managing editor: Domas Penikas, 210
Humboldt St., Brooklyn 6, N. Y. 2. The owners are: Bronius Aušrotas, 94-30
96th St., Ozone Park 16, N. Y.; Domas Penikas, 210 Humboldt St., Brooklyn 6,
N. Y.; Simas Urbonas, 156 Steamboat Rd., Great Neck, Long Island, N. Y. 3.
The known bondholders, mortgagees, and other security holders owning or
holding 1 percent or more of total amount of bonds, mortgages, or other securi-
ties are: none. 4. Paragraphs 2 and 3 include, in case where the stockholder
or security holder appears upon the books of the company as trustee or in
any other fiduciary leration, the name of the person or corporation for whom
such trustee is acting; also the statements in the two paragraphs show the
affiant's full knowledge and belief as to the circumstances and conditions under
which stockholders and security holders who do not appear upon the books
of the company as trustees, hold stock and securities in a capacity other than
that of a bona fide owner. Signed, Domas Penikas, Managing Editor. Sworn to
and subscribed before me this 15th day of October, 1953. (Seal) Joseph M. S.
Ginkus, Jr., Notary public, State of New York.

J. NOREIKA

Išaušo. Nuo Misiūnų kaimo į lietuvių pusę tęsėsi nedidelėmis kalvomis nusėtas laukas. Per keletą šimtų metrų nuo paskutinės Misiūnų kaimo gyvenamosios trobos, į dešinę, buvo nedidelis, bet skarotas eglynas. Į kairę nuo Misiūnų vietovės buvo tik su labai mažais nelygumais.

Bolševikų bataliono vadas žiūrėjo į vietovę iš vienos, o Tarvydas iš kitos pusės. Ir kiekvienas savaip galvojo apie susidariusią būseną. Bolševikų vadas buvo nusistatęs gintis Misiūnų kaime, kol paaiškės priešų jėgos, o Tarvydas žinojo, kad jo kareivių ūpas yra labai pakilęs ir kad jis būtų neryžtingas vadas, jei su tokiais narsuoliais nesumuštų bolševikų bataliono.

— Gintis, išnaudojant visus vietos patogumus. — Nusprendė bolševikas.

— Pulti, išnaudojant visus pranašumus! — Tarė lietuvis.

Ir prasidėjo žūtbutinės lietuvių ir bolševikų kautynės. Įnirtę, įsiutę, nežiūrėdami į zvimbancias kulkas, lindo narsieji Tarvydo vyrai pirmyn ir artyn prie bolševikų pozicijų. Neapsakomas pergalės troškimas traukė juos įsiveržti į patį priešų vidurį.

— Pirmyn, vyrai! — Ragino kareiviai vienas kitą, ir vienas už kitą greičiau ir drąsiau veržėsi į priešakį. Bolševikai, pradžioje labai pakrikę ir neramūs, pradėjo apsiprasti. Bataliono vado šaltumas tą rytą išgelbėjo juos nuo staigaus ir katastrofiško pakrikimo. Pirmąjį siaubą įveikė, jie ėmė šalčiau vertinti būseną. Pradžioje, kol nesuvokė kokios jėgos ir iš kur juos puola, būtų tuojau sugniužę, bet kai pamatė, kad Misiūnų kaimą puola apyskystės jėgos, ne tik ne didesnės, bet dargi mažesnės negu jų, ėmė atgauti pasitikėjimą savimi ir puolantiems buvo vis sunkiau ir sunkiau.

Tarvydas, su savo ryšių grupele puldamas beveik pačiose pirmosiose gretose, pradėjo suprasti, kad padėtis gali pasidaryti labai kebli, jei jis nors kiek ims svyruoti. Bet nuostoliai buvo tokie aiškūs, kad tolimesnis puolimas buvo tiesiog savižudybė. Jokios artilerijos paramos, jokios pasparties iš kaimynų nebuvo ir nenumatoma. O tuo momentu būtų buvę nepaprastai reikalinga. Tarvydas ėmė jausti, kad kautynių iniciatyva netrukus gali pereiti į priešų rankas. Paskutinė jo viltis buvo rezervinis būrys, išskleistoje rikiuotėje slenkaš kairiajame kuopos sparne ir dar neįveltas į pirmąsias linijas. Bet kaip tik to labiausiai bijojo kuopos vadas: jei ir

paskutinės jėgos bus mestos į kautynes, ir priešas tai pastebės, visa kuopa atsidurtų pavojuje ir būtų sunaikinta, nepasiekusi tikslo. Noromis nenoromis Tarvydas turėjo įsakyti savo vyrams pertraukti puolimą ir pasilikti užimtose pozicijose. Be to, prie visų nepalankumų prisidėjo dar vienas: dešiniajame priešų sparne staiga atsirado keli sunkieji kulkosvaidžiai, įstryžai apšaudė visą kautynių lauką. Šitų kulkosvaidžių ugnis buvo kaip piautuvas. Ilgomis serijomis kalendami, jie kiekvienam drąsniam kovotojui grasino šimtais mirčių iš karto.

— Velniava! — Keikėsi Tarvydas, jausdamas, kad kautynių laimė ima svirti priešų pusėn. Bet žinodamas savo kareivių narsumą, jis save ramino, kad ir ši kartą atsiras kokia nors išeitis, nes pralaimėti jo kuopa nemokėjo. Verčiau mirs, negu pralaimės.

Kuopos vado ženklą pasilikti užimtose pozicijose kareiviai tuojau įvykdė. Tarpvagiuose išsibarstę mažomis grupelėmis, jie prisispaudė prie žemės, atsargiai pakeldami galvas pažiūrėti kas darosi. Kulku spiečiai zvimbė per jų galvas, kai tik jos bent kiek aukščiau pakildavo. Kareiviai suprato, kad priešas visiškai pasiruošęs juos sutikti. Toji mintis blogai veikė jų nuotiką, bet jos palaužti neįstengė. Jie pasitikėjo savo vado sumanumu ir tik troško pergalės. Ir juo didesnės atrodė kliūtys, tuo saldesnis laimėjimas juos viliojo.

Bolševikų vadas iš džiaugsmo jau trynė rankas. Priešas buvo priplaktas prie purvinos žemės ir nebegalėjo nė galvos pakelti. Dar minutė kita, ir bolševikai, palaikomi sunkių kulkosvaidžių ugnies, pradės priešpuolį ir turės sunaikinti tą drąsuolių kuopą, juodą naktį įsiveržusią į jo batalioną. Vadas matė ir jautė, kad jo kareiviai, savo sunkiesiems kulkosvaidžiams prabilus, pasijuto naujai atgiję. Jų nebeįsivertė lietuvių narsumas. Jie užmiršo, kad tą patį rytą žuvo jų priešakiniai daliniai ir branduolio kautynių skyrius jaujoje. Jau jiems nebebuvo baisu, kad gali atsiverti žemė ir išmesti iš savęs nugalimus kovotojus. Visa tai jie užmiršo girdėdami kaip išganingai trata savieji kulkosvaidžiai. Nuo tų kulkosvaidžių tratėjimo ir tie drąsuoliai prisiplojo kaip lapės prie žemės, sulįsdami į tarpvagių. Visas kautynių laukas ištuštėjo. Ir bolševikams buvo malonu, kai per vilnis nuaidėjo bataliono vado įsakymas:

— Pirmyn!.. Pirmyn!..

Tarvydas matė kaip vienas po kito pakyla bolševikai ir trumpais perbėgimais artinasi prie jo kovotojų pozicijų.

— Ugnis!..

Tratėjo įvairiausio tipo šautuvai lietuvių rankose. Daugelio šautuvų vamzdžiai buvo išdiliusiomis graižtvomis. Bet ir su tokiais šautuvais reikėjo atremti puolikus.

— Ugnis!..

Didžiausiam visų nusiminimui toji ugnis, kad ir tanki, bet nebuvo tokia vaisinga, kokios tada reikėjo. Dalis puolantiųjų bolševikų klupo

nukauti ar sužeisti, bet daug didesnė dalis jų vis artėjo ir artėjo.

Staiga įvyko tai, ko niekas negalėjo tikėtis: kautynių lauke pasirodė "Trys velniai". Ir jų pasirodymas nulėmė tos dienos kautynes.

Kai tik buvo paskelbtas bolševikų bataliono vado įsakymas pulti sulaikytus lietuvius, ir kai pirmieji bolševikai perbėgdami pirmyn ėmė kliudyti sunkiesiems kulkosvaidžiams šaudyti, kulkosvaidžių šaudymui vadovaujantis viršininkas įsakė keisti kulkosvaidžių poziciją, naująją poziciją nurodydamas pamiškėje. Jo įsakymas buvo kuo skubiausiai įvykdytas. Bet vos tik sunkieji kulkosvaidžiai pasiekė naujas pozicijas ir paleido ugnį, iš po kelmų išsoko Trinkūnas su savo draugais, gudriai pasislėpęs ten tuoj po to, kai išlėkė iš Misiūnų, ir visiškai netikėtai puolė iš užpakalio abiejų kulkosvaidžių tarnybą. Vienam šūvi, kitam durtuvą, o trečiam šautuvo buožę

... Iš čia staiga pasipylė kulku serijos...

paskyręs, Trinkūnas velnišku vikrumu įvykdė savo planą. Prie kito kulkosvaidžio prišoko Gražutis su Diržiu. Diržio šūvis paklojo pirmąjį numerį, Gražučio — antrąjį, o trečiojo kulkosvaidininko krūtinėn vienu kartu susmigo du durtuvai. Likusioji kulkosvaidžių tarnyba iš pradžių taip sumišo ir išsigando, kad buvo bebėganti, bet pamačiusi, kad iš miškelio daugiau niekas neiššoka, norėjo pulti tuos tris drašulius. Bet jų puolimas jau buvo pavėluotas: į juos švilpė Gražučio ir Trinkūno granatos, o už kelių sekundžių ir Trinkūno paleista serija iš sunkaus kulkosvaidžio, kurį jis staiga nukreipė į priešingą pusę. Kažkuris ir bolševikų paleido granatą į užpuolikus, kuri sprogdama savo skeveldromis kliudė visus tris: Trinkūnui apardė nugarą, Gražučiu kairės rankos raumenis perplėšė, o Diržiui nunešė pusę ausies. Bet nuo pamiškės bolševikai buvo staigiai atmušti ir "Trys velniai" abu iš priešų atimtusius kulkosvaidžius spėjo nusitempti į vieną artilerijos sviedinio iš-

raustą gilią duobę. Iš čia staiga pasipylė kulku serijos į puolančiuosius bolševikus. Ir tai buvo prieš pat ataką, nes jau tik kelios dešimtys metrų beskyrė vienus nuo kitų.

Sunkiųjų kulkosvaidžių puolimas taip staiga įvyko ir tokios trumpos buvo kautynės, kad nei puola bolševikai, nei besiginą lietuviai pradžioje nesusivokė kas atsitiko: kodėl sunkiųjų kulkosvaidžių ugnis ėmė naikinti savuosius — bolševikus. Bet kai vienas kitas puolančiųjų, išdrįsęs pasikelti nuo žemės, kad parodytų grasinantį ženklą saviesiems kulkosvaidininkams, buvo negailestingai tų kulkosvaidininkų paklutas, tada visi ėmė suprasti, kas atsitiko. O diena buvo pakankamai šviesi ir ne vienas bolševikas pamatė, kad kulkosvaidžius valdo lietuviai.

Bolševikų puolimas staiga sustojo. Tarvydas pastebėjęs kas atsitiko ir suvokęs koks nepaprastas pavojus gresia drašiesiems kulkosvaidininkams, o taip pat jausdamas, kad priešui atėjo kritiškiausias momentas, paskubomis davė ženklą rezerviniam būriui per miškelį pulti priešų dešinįjį sparną.

Ir vėl staiga bolševikų eilėse įsisuko kareivį slegianti mintis apie priešų neįveikiamumą. Toji mintis kaip sunkus akmuo priplojo jų eiles pre žemės ir ėmė traukti juos ne pirmyn, bet atgal.

Trauktis!.. — Pasigirdo ne viršininko, o išgasties apimto nežinomo eilinio balsas.

— Pirmyn! Pirmyn, vyrai! Galas bolševikams!..

Tarvydai nereikėjo kartoti įsakymo: patys kareiviai atkakliai ėmė veržtis paskui besitraukiančius bolševikus, vydami ir naikindami juos, kai tik rezervinis būrys ėmė pulti dešinįjį sparną.

Taip buvo laimėtos Misiūnų kautynės. "Trijų velnių" vardas skambėjo visų lūpuose, nors jie patys po šių kautynių vėl nekantriai laukė kitų kautynių, begydydami savo žaizdas ir retkarčiais pasvajofamį apie jų sugrįžimo belaukiančiuosius namiškius. (Pabaiga)

NUOŠIRDI PADEKA

KARIO žurnalo redakcinis štabas visiems bent kuo prisidėjusiems prie įvykusio š. m. spalio 10 d. vakaro Chicagoje surengimo nuoširdžiai dėkoja.

Pagal eilę mūsų padėka priklauso:

1. L. S. "Ramovel" už moralinę globą;
2. Radio valandų vedėjams: Sophie Barkus, Šaltimierui ir Budrikui už parengimo garsinimą, taip pat dienraščiams "Draugai" ir "Naujienuoms" už patalpimą pranešimų;
3. "KARIO" atstovui B. Brazdžioniui ir parengimo komiteto nariams: p. Dirkiui, A. Tyruliui ir K. Oželiui;
4. Programos išpildytojams ir parengimo pareigūnams;
5. Visiems parengimo dalyviams. Didelis dėkui visiems bent kiek parėmusiems mūsų nelengvą darbą.

KARIO Redakcinis Štabas.

KARIŲ GYVENIMAS

LIETUVIAI KARIAI MIRĘ IR KOVOJUSIEJI KOREJOJE

Bal. Brazdžionis, Chicago, Ill.

Negailėstinga mirtis kasdien ištraukia iš mūsų tarpo po keletą artimesnių žmonių, jų tarpe buvusius Lietuvos karius ir dabar tarpuojančius JAV Armijose. O daugelis mūsų karių kenčia Sibire ištremiti. Ten ne tik vyrai neša skurdą, bet ir jų šeimoms, maži vaikai. Neseniai užgirdome, kad tolimame Sibire žuvo taurus lietuvis, buvęs nepriklausomybės kovų karys, teisininkas Balys Giedra. Jis buvo išvažinėjęs po įvairias Europos valstybes, atstovavęs Lietuvos Esperantininkų Draugiją ir prieš II pasaulinį karą garsino savo krašto vardą. Atėję bolševikai jį su šeima ištrėmė žiauriam likimui ir mirčiai.

Chicagoje mes netekome dviejų lietuvių karių. Vienas š. m. rugpiūčio mėn. 31 d., grįždamas iš savo pulko į Chicago, žuvo katastrofoje, sulaukęs vos 20 m. amžiaus. Jaunatvės dieneose mirtis pasitiko visai netikėtai ir jo žmona didžiai nuliūdo, kai ją pasiekė ši žinia. Jis buvo Chicagoje gimęs ir augęs, čia šv. Kazimiero kapinėse ir palaidotas. Kitas mums brangus lietuvis mirė širdies priepuoliu, tai Lietuvos savanoris mjr. Pranas Briedulis, gyvenęs Chicagoje, Marquette, Park lietuvių kolonijoje, sulaukęs vos 56 m. amžiaus. Amerikoj išgyveno vos 4 metus. Buvo "Ramovės" skyriaus narys ir savaitraščio "Laisvosios Lietuvos" ūklo viršininkas.

East New Yorke staigiai krito II pasaulinio karo veteranas Bernardas Adomėnas rugp. 31 d., vos 47 m. amžiaus. Velionis buvo gerai pažįstamo brooklyniečio biznieriiaus Antano Adomėno sūnus. Nuliūdime paliko jo žmona su dukra, tėveliai ir giminės.

Korėjoje žuvo du lietuviai iš Worcester Mass. Vienas pfc. Jonas Aikšnoras, 169 Vernon str. mirė 1951 m. gegužės mėn. Antras pfc. Juozas Laukaitis, jr., gyvenęs 317 Millbury str. žuvęs 1950 m. lapkričio mėn.

Visiems artimiesiems "Karys" reiškia giliausią užuojautą, kurie liūdi netekę savo brangių šeimoms galvų maitintojų, sūnų; gaila kiekvieno žuvusio ar mirusio lietuvio, nes mūsų karių gretos mažėja, o Lietuvai jie dar būtų buvę labai reikalingi

Paskutinės karo dienos Korėjoje

Prieš pat Korėjos pabaigą komunistai kasdien puolė Jungtinių Tautų kariuomenės laikomas linijas. Kovos lauke krito nemažai karių, tiek vienoj, tiek kitoj pusėj. Tame baisiame siautėjime išgyveno bailsius reginius ten patekęs vienas lietuvis, kuris rašo savo artimiesiems į JAV:

"Mano dalinys, kuriame aš buvau paskirtas mediku, nuo liepos mėn. 17 d. buvo paskirtas "out-post" (tarp mūsų ir kitų linijų) tarnybai. Per septiniolika dienų mes netekome didesnės pusės vyrų sužeistais, nukautais arba dingusiais be žinios. Aziatų puolimas buvo toks stiprus, kad naktį iš liepos 14 į 15-tą mes netekome 176 vyrų. Aš pats tik per plauką klumpių nepadžioviau. Taip likimas lėmė, kad naktį prieš puolimą buvau paskirtas į kitą bunkerį. Mano vietą perėmė Sfe Col., kuris gavo minosvaidžių skeveldrų. Jis vargšas neteko nosies ir buvo sunkiai sužeistas į dešinįjį petį. Dauguma mano draugų-medikų atsiveikino su žemele, likome tik keturi kareiviai ir du karininkai (daktarai). Kiti vyrai, nepratę ugnies, pradėjo išprotėti. Nežinau, kaip visą tai būtų išėję, bet įsakymas pasitraukti į blokavimo pozicijas padėtį išgelbėjo. Blokuojant kitą dalinį ir sulaukėme karo paliaubų." Tūkstančiai geriausių vyrų paaukojo savo gyvybę už Korėjos laisvę, kovoje su komunizmu. Dar daug teks padėti aukų, iki bus sunaikintas pasaulio komunizmas, nes jis per jėgą išgali, todėl tik jėga galės būti sunaikintas.

Apie tris metus išbuvęs Korėjoje komunistų belaisvėje karys Edvardas Klimas, 27 m., grįžo į laisvę. Ką tik perėjęs persimainymo punktą, sužinojo, kad jo motina gyv. Chicagoje mirė. Nors jis buvo paskirtas grįžti laivu, bet vėliau gavus šią žinią skrido lėktuvu. Skrendant buvo toks silpnas, kad reikėjo tikrinti sveikatą Honolulu karinėje bazėje, kur daktarų patikrintas galėjo tęsti kelionę lėktuvais, bet vistiek į motinos laidotuves nebepaspėjo. Žurn. J. Prunskis turėjo su juo pasikalbėjimą ir "Drauge" buvo aprašyti jo sunkiausi išgyvenimai komunistų be-

PFC. V. RAKAUSKAS, atlikęs karinę tarnybą Japonijoje, grįžo į Chicago.

laisvėje Jis patvirtino visus komunistų žiaurumus, kaip maistas būdavo su kirmėlėmis, kaip kasdien išnešdavo po lavoną eidami dirbti, kaip belaisviai buvo skiepijami komunizmo. Mūsų tūkstančiai gerai žinome, kaip bolševikai elgėsi ir elgiasi dabar su lietuviais partizanais ir kariais, kurie patenka į komunistų nagus.

Sgt. Antanas Lipskis, kilęs iš Chicagos, yra Korėjoje 25 Infantry divizijoje. Jis ten jau būna nuo sausio mėnesio paskutinės dienos. Cpl. Alfredas Karalius rugp. 24 d. grįžo į namus iš Korėjos, ten išbuvęs 14 mėnesių. Taip mylėjo savo motiną, kad jis per tą laiką į namus parašė 255 laiškus. Stasys Bukauskas, išbuvęs 2 m. Korėjoje, dalyvavęs fronte, jūrų karininkas sugrįžo į Chicago ir nusipirko gražius namus Lombard, Ill. bet dar turi tarnauti dvejus metus, iki paleis. Gediminas Alinskas iš Maspetho Korėjos fronte išbuvo 10 mėn. ir laivu grįžo pas savo mamytę atostogų. Vytautas Juškus, virš metų išbuvęs Korėjoje pirmose fronto linijose, vieną kartą buvo sužeistas, aplankė tėvus Chicagoje atostogų metu ir vėl sugrįžta baigti karo tarnybą į North Carolina. O Vytautas Alksnins, išstarnavęs 18 mėn. Korėjoje, sugrįžo pas tėvelius į Brooklyną. Povilas Gylys, Korėjos karo veteranas, sukūrė šeimos židinį su Birute Rimkute, Cicero, Ill. šv. Antano bažnyčioje įvyko jungtuvės Dvejus metus išstarnavęs Japonijoje pfc Vilimas Rakauskas, inžinerijos daliny, sugrįžo pas savo motutę, gyvenančią Chicagoje, 4046 So. Francisco Ave. Jis čia gimęs ir

KĄ VEIKIA LIETUVIAI KARIAI

mokėsis šv. Ritos gimnazijoje, kariuomenėje baigė Water Supply Course. Jo motutė Ona Zalandauskienė yra žymi veikėja ir kilnių darbų rėmėja, džiaugiasi sulaukusi sveiko ir gražaus savo sūnaus iš karužės.

Buvęs vokiečių armijos karys, dabar JAV aviacijos pareigose

Korėjos kovose ir Japonijoje išbuvus apie 10 mėn. lietuvis karys Jonas Vasiliūnas ypatingai pasižymėjo sporte karių tarpe. Jį, atvykusį į Amerikos žemę iš tolimos Korėjos, tuoj Gunter, Ala, reporteriai pasitiko ir padarė pasikalbėjimą. Karys Jonas Vasiliūnas pasipasakojo, kaip jis buvo nacių suimtas iš mokyklos suolo Lietuvoje ir vėliau prievarta tapęs vokiečių armijos kariu, buvo apmokintas Dresdene, paskui išvežtas į fronto linijas prie Leningrado, kur buvo sužeistas į koją. 1950 m. atvyko kaip pabėgėlis į JAV ir čia įstojo savanorių į aviacijos dalinį. Jis sėkmingai mokino Korėjoje karius įvairių žaidimų ir keletą kartų vyko į kautynes. Dar ir daugiau aprašo Gunterio amerikoniškasis laikraštis apie jo gyvenimą su įdomumu ir po didelio straipsnio įdėtas paveikslas, kur pažymėta, kad šis karys kovojo prieš rusus su vokiečiais II pasauliniame kare, dabar tarnaujas JAV aviacijoje. Baigęs tarnybą Karys Jonas Vasiliūnas grįšias į Massachusetts ir taps Amerikos pilietis. Tikrai daug vargo ir visokių išgyvenimų matęs Linkime sėkmės ir sveikatos laimingai baigti tarnybą, vėl sugrįžti į civilinį gyvenimą.

Vytautas Strolia, gerai pažįstamas bostoniškiamis, nes buvo tautinių šokių grupės akordionistas, jau baigė tarnybą. Jonas Martinkus taip pat grįžo iš karo tarnybos ir nuolatopsigyveno Chicagoje, kur gavęs stipendiją tęs mokslą. Jeronimas Kavaliūnas tik ką grįžo iš Europos, atlikęs karinę tarnybą, susižiedavo su Aldona Burneikyte, gyv. Eastone, Pa. Jie abu yra tremtiniai, laimingo gyvenimo! Antanas Vaivada, ilgą laiką bendravęs su tremtiniais Europoje, būdamas JAV karys, sugrįžo į JAV. Algis Naujokas, atlikęs pagrindinį apmokymą, iškeliamas į Europą. O Vladas Macijauskas, savanorių įstojo į aviaciją ir, palikęs seserį ir motutę Clevelande, mokinas karinio mokslo.

Visiems miellesiems lietuviams kariams tenka palinkėti geriausias kloties Tik brangieji, nepamirškite ir lietuviškos spaudos, ypač "Kario."

• Stasys Pundzevičius, gen., neseniai turėjęs apendicito operaciją, jau pasveiko ir dirba savo nuolatinį darbą, kaip gėlininkas-daržininkas, Great Necke.

• Antanas Andriūnas, mjr., gyvena Kolumbijoje, Medeline, ir yra vienos jojimo mokyklos instruktoriumi. Šią vasarą buvo atvykęs į Bogotą, lėktuvas atsigabendamas ir savo žirgus. Čia laimėjo keletą premijų.

• Vytautas Alksninis, Cpl., atlikęs karinę tarnybą ir grįžęs iš Korėjos, kurioje išbuvo apie 18 mėn., pradėjo studijas elektro-inžinieriaus specialybėje, New York City College.

• Mindaugas Tomkus, Cpl., prieš kurį laiką atostogavęs Japonijoje, prie Hirošimos, grįžo į Korėją ir eina tarnybos pareigas Seoule.

• Pranas Briedulis, kpt., Chicagos skyriaus ramovėnas, mirė ir š. m. rugsėjo 12 d. palaidotas šv. Kazimiero kapinėse, Chicagoje.

• Andrius Senatorskis, plk., gyvena N. Zelandijoje, rengiasi persikelti į Kanadą, pas savo dukterį ir žentą.

• Kazys Škirpa, gen. št. plk., lapkričio 22 d. Brooklyne, Apreiškimo parapijos salėje, kalbės Kariuomenės šventės progą. K. Š. gyvena Washingtone ir dirba Kongreso bibliotekoje.

• Algirdas Birutis, Cpl. baigęs karo tarnybą, gyvena pas tėvus Richmond Hill, N. Y. Tarnybos metu ilgesnį laiką išbuvo Europoje, Vokietijoje. Dabar studijuoja.

• Bronė Gustaitienė, buvusio Lietuvos Karo Aviacijos viršininko gen. A. Gustaičio žmona, išlaikė galeistingosioms seserims nustatytus valstybinius egzaminus ir dirba vienoje Flinto, Mich., ligoninėje.

• Juozas Usas, plk. d^{r.}, mirė prieš trejetą metų Owensboro, K. Y. Š. m. rugsėjo 26 d., Chicagoje, šv. Panelės Marijos Gimimo parapijos bažnyčioje, buvo atlaikytos šv. mišios a. a. plk. Juozo vėlei atminti.

ISPŪDINGAS "KARIO" PARENGIMAS

Spalio 10 dieną Chicagoje įvyko vienintėlio pasaulio lietuvių karių žurnalo "Kario" vakaras. Tikrai tenka džiaugtis, kad šio žurnalo mylėtojų šeima yra gausi. Skaitytojai, atjausdami jo materialinę padėtį, dažnai pasiūnčia dovanų, o "Ramovė" s-gos nariai ir skyriai talkininkauja taip pat su pasišventimu savajam lietuviškam karinės minties žurnalui.

— Šiame parengime programoje pasirodė vietinės jėgos. Ją vedė p. K. Oželis, kuris atidaręs pasveikino atsilankiusius ir pristatė "Kario" atstovą Balį Brazdžionį. Žurn. Vytautas Kasniūnas labai išpuodingai skaitė savo kūrybos, kūrė visus nuvedė į Lietuvą, ypač priminė Vilniaus krašto likimą bei jo žymesnius įvykius, Lietuvai brangias amžinai stūksančias piliis ir kalnus. Marijos Augštesniosios Mokyklos mokinė, tremtinė, Brigita Paulauskaitė gražiai padeklamavo eilėraščių "Varpai mums dar neskambėjo." "Kario" atstovas Bal. Brazdžionis skaitė temą "Lietuviškas spausdintas žodis už tave žuvau", kur per tiekė spausdinto žodžio reikšmę kovoje dėl savo tautos: Jis pažymėjo: "kaip atgimsta pavasarį nauja gyvybė, taip atgims Lietuva naujam gyvenimui. Mes jaučiame tą

vilties ugnelę tautos sielos gelmėse, bet reikia nepamiršti ją perleisti ateities kartom, kad visų širdyse degtų Tėvynės mellė, kovinga dvasia, kad virš visos šios žemiškos gerovės, laisvės simbolis arti būtų; reikia dirbti ir kovoti, kad Tėvynėje ar tolimame Sibire, kalėjimuose ar čionai esantieji greičiau sulauktų laisvės".

Vėliau jumoristinėj nuotaikoj trys aktoriai: A. Brinka, J. Kelečius ir Kurauskas vaidino Tris laiminguosius kareivius naujokus, veteranus ir Tris laiminguosius. Savo vaidyba kai kuriose vietose sukėlė skanaus juoko, o dainomis Tėvynės atminimą. Jiems pagelbėjo akordeonu p. Silūnas. Valenciolis Vytautas Rustelkis išpildė solo, akomp. Skriduliui. Nors programa truko vos 2 val., bet daugelis ją patenkinti. Po programos smagiai pasilinksmino, grojant Balio Pakšto orkestrui. Atvažiuavę buvo iš tolimų apylinkių buvę kariai su šeimomis, jaunimas jaukiai dalinosi išpuodžiais iki vėlumos. Kai kurie pirkosi "Karį", užsprenumeravo, kur šiame darbe talkininkavo laikraštinkas Jonas Janulaitis. Parengimas davė ir pelno, kuris suvirtins Kario ateitį.

Balys Svalia.

KARINĖS IR KITOKIOS ŽINIOS

NELEMTA APGAULĖ

Komunistai, nebudami Korėjos karo paliaubų susitarimo, paskubintu tempu veža sprausminius lėktuvus naikintojus į Š. Korėją. Augštai skraidą JAV specialūs lėktuvai su radaro įrengimais yra pastebėję šimtus rusiškų sprausminių lėktuvų, kylančių ir nusileidžiančių į naujai atstatytus tuoj po karo paliaubų aerodromus.

VILTIES SPINDULYS

Pagal Penktosios Karo Aviacijos Grupės žvalgybos gautas informacijos, neperseniai buvę patikrinta, kad tie 944 amerikiečiai, kurie tikėta, kad yra tikrai komunistų rankose, esą tikrai gyvi Mandžūrijos stovyklose. Pagrindžio jėgos Kinijoje yra pateikusios keliolika iš 300 lakūnų grupės fotografijų.

RUOŠIASI

Armijos inžinierijos vienetai tydomis ruošia projektą statyti judomas elektros energijos stotis, kurios būtų varomos atominė energija. Šios elektros stotys teiktų energiją subombarduotiems Amerikos miestams.

ARTEJANTI NARDLAIVIŲ GADYNĖ

Nesuklyskime sprendami, bet yra beveik tikra, kad ateities karo laivai būsią nardlaviai. Pentagone gyvai persvarstomi Adm. Nimitzo teoretiniai samprotavimai, kurie ilgokai buvę užslėpti stalčiuose lėktuvnešių admiralų. Tolimojo planavimo vadovai dabar įžiūri, kad lėktuvnešis kaip pereinamosios stadijos laivas išnyks po dešimties ar penkiolikos metų. Jį pakeis nardlaviai, šaudąs atominius varuojamus sviedinius.

PASIRENGĖ ŠUVIUI

Pagal Vakaruose gautas informacijas Sovietai esą ištobulinę tipo V-37 raketą, kuri išsauta iš Lenkijos ar Pabaltės atramos taškų, galinti kliudyti bet kurią V. Europos vietą, įskaitant ir Angliją. Šios naikinančios raketos tobulinimui esą vadovavę vokiečiai mokslininkai, naudodami mašinų įrengimus iš garsiosios nacių tyrinėjimo stoties Pennemuendėje.

ŠTABAI RUOŠIASI

Netrukus spaudoje bus daugiau žinių apie tai, kad NATO štabas vykdo pratimus, kuriuose mokosi, kaip panaudoti varuojamus sviedinius kaip taktinį kovų ginklą.

BRITAI PROGRESUOJA

Britų Karo Aviacija netrukus paskelbsianti, kad jų lengvasis sprausminis bombonešis Camberra su naujo stiliaus sprausminiais varikliais yra pasiekęs 63,000 pėdų (12 mylių) augštį.

SKAUDŪS SMUGIAI

Stebėkite naujus JAV užsimojimus, kuriuose maistas būsią panaudotas kaip įrankis komunizmui susilpninti. Vašingtono psichologinio karo specialistai yra įsitikinę, kad naujieji ėjimai būsią žymiai stipresni, negu panaudoti Berlyne.

NIEKO SAU "DAIKTAS"

Amerikiečių spaudoje bus daug rašoma apie Armijos ypatingą išradimą tankams naikinti, vadinamą "Ontos". Jis yra taip pat žinomas kaip "The Thing-Daiktas". Šis naujas ginklas yra greitai važiuojąs šarvuotis, su dviem 105 mm ant viršaus primontuotais pabūklais. Šie beatatrankiniai pabūklai galį suteikti žymiai stipresnę smūgį, negu tankai. Ši tankų žudytoją galima pervežti lėktuvais ir juo galį pasinaudoti parašutininkai, kad užimtų tam tikrą plotą.

BANDYMAI JŪROSE

Britai vykda naujus radaro bandymus, kurio spindulys daug ilgesnis už ligi šiol žinomus. Jeigu šie pratimai pavyktų, tada britai galėtų kontroliuoti visus laivų judėjimus, vykstančius šiaurės Jūroje. Po ištobulinimo ši sistema galėtų užregistruoti ne tik vandens paviršiuje, bet ir po vandeniu nardančius laivus tarp Britanijos pakrančių ir Skandinavijos.

NAUJAS DŽYPAS

Armija ištobulino naują džypą, skiriamą važiuoti per dumblą ir smėlynus. Jis turi tik du ratus, kurių vienas priekyje, o antras gale ritasi lyg balionėliai per visą kelio plotį.

NUSILEIS ANT VANDENS?

Laivyno lėktuvnešių garbintojai didžiai susirūpinę naujo lėktuvo hidroplano "Sea Dart" pasirodymu, kuris galįs nusileisti ant vandens paviršiaus ir jam nereikia lėktuvnešio denio. Specialios paskirties pašliūzos šį lėktuvą nesunkiai išlaiko ant vandens, nusileidimo ar pakilimo atveju. Laivyno naujojo išradimo ir šios srities tyrinėtojai tvirtina, kad hidroplano "Sea

Dart" ištobulinimas galįs sumažinti reikalą naudotis pažeidžiamais lėktuvnešiais.

ORINIO SUSISIEKIMO PAŽANGA

Amerikos orinio susisieikimo b-vė "American Airlines" greit pradės vykdyti skubaus tarp vandenynų susisieikimo programą. Taip DC-7 išskris iš New Yorko 1.00 val. po pietų ir pasieks Los Angeles prie Pacifiko 5:45 p. p. tos srities laiku. Keleiviai būsią vaišinami kokteiliais ir kitais skanumynais.

ATOMINIAI LĖKTUVAI

Lockheed Aircraft B-vė Kalifornijoje, susitarusi su JAV Karo Aviacija, pradėjo pirmuosius parengimo darbus, gamindama atitinkamus brėžinius atominiam lėktuvams gaminti. Lockheed B-vės darbus ir projektus gaubia paslaptis.

SPALVUOTOJI TELEVIZIJA

Kaip žinoma spalvuotų televizijos priimtuvų gamyboje vyksta gyvos rungtynės. Kiekviena b-vė stengiasi pateikti žiūrovams kaip galima greičiau ir pigiau tinkamą šios rūšies priimtuvą. Emerson Radio ir Phonograph B-vė neseniai pateikė staigmeną, siūlydama pirkejams 16-kos colių spalvuotos televizijos priimtuvą už 700.00 dolerių.

KERSTEN KOMITETO LIUDININKAS

Mūsų veiksniai paragino viso pasaulio lietuvius tinkamai pasiruošti Kersten Komitetui liudyti: rinkti dokumentinę medžiagą ir surašyti parodymus.

Kiekvienam aišku, koks milžiniškas kiekis medžiagos bus surinktas, kai tūkstančiai yra gyvų liudininkų. Kadangi ta medžiaga yra vertingiausias istorinis šaltinis Lietuvos istorijai bolševikiniam laikotarpiui nušviesti, tad reikia jos dubli katus palikti lietuvių rankose. Todėl visi tautiečiai, kurie ruošia minėtam reikalui medžiagą, Pasaulio Lietuvių Archyvo prašomi ruošti ją dviejuose egzemplioriuose, būtent: jei rašoma, tai rašyti per kalkę, jei daroma foto ar fotostatinė kopija, tai daryti du egz. ir t. t. Vieną egzempliorių įteikti kur nurodyta, o antrąjį pasiūsti Pasaulio Lietuvių Archyvui (2601 W. Marquette Rd., Chicago 29, Ill.). Šis rinkinys bus liudininkas, kaip lietuviai, išblaškyti po pasaulį, narsiai kovojo už Lietuvos laisvę.

V. Liulevičius,
PLA Direktorius.

IŠ L. S. RAMOVĖS VEIKLOS

Gyvai veikia Chicago Ramovės skyrius

Vos tik vasara baigės, tuoj Ramovės skyrius stoja darban savo veikloje. O tų darbų gausybės, tik reikia dirbti atsiračius rankoves. Kiekvienas Lietuvos karys turi ir jausti pareigą įsitraukti į lietuvišką veiklą. Nieko kito mes negalime daryti, tik veikti ir dirbti, kad tas viskas nors kiek galėtų pagreitinti savos žemės išlaisvinimą.

Yra džiugu, kai matai salėse susirinkusių kelias dešimtis įvairaus amžiaus Lietuvos sūnų, kurie rūpinasi savo skyriaus veikla, savo spaudos palaikymu, nustato kovos būdus prieš žiaurįjį okupantą. Nors sekmadienis, vos 11 val. iš ryto, kada visokių šeimyniškų reikalų gausu, lietuviai kariai atsižada visko ir žygiuoja į salę, vedini vieno tikslu—ką šiandien galiu padaryti Tėvynei, nes kai “du stos, visados daug daugiau padarys.” Susirinkimą atidaro jūdrušis pirm. pulk. Dabulevičius. Tuoj sudaromas prezidiumas, kurį užpildo jau raukšlėtų veido broūžų kovingos dvasios apimtas plk. Ališauskas, o kad šis susirinkimas nenuėitų tikrai be rezultatų ir neužfiksuotas, pakviečiamas sekretorių jaunas pilnas energijos ltn. Virpša. Patiektoji dienotvarkė gvildinama. Vieni taip, kiti kitaip ir tas sukelia įdomias diskusijas, aptarimus ir nutarimus. Kai daug galvų, tai daug visko ir pasitaiko. O čia vis noris išsiaiškinti, viens kitą “papešioti,” bet vis kultūringai. Vieninagai pritariama skyriaus valdybos nutarimui, kad ateinančiais metais būtų sušauktas Ramovės skyrių atstovų suvažiavimas, kuriame galėtų dalyvauti nuo 10 narių vienas. Suvažiavimas įvyks Chicagoje balandžio pradžioje.

Visų įdomiausias momentas sutelktas į klausimų-sumanymų dienotvarkės punktą, nes tik jame nariai gali kalbėti ką tik nori, ką tik sumano. Ir čia pirmiausiai iškilo klausimas, liečiąs mūsų vienintėlio karių žurnalą “karį,” kuriam jau pavasarį susirinkimo buvo nutarta kuo nors padėti. Jo atstovas Chicagoje kviečia susirinkimo pasisakyti, kaip suteikti jam stiprybės, kad jis gerai atsistotų ant kojų. Pasirodo, kad seniau išrinktos Parengimų Komisijos jau tuo reikalu pažengta pirmyn. Yra pasiryžta spalių mėn. 10 d. Lietuvių Auditorijoj surengti mūsų žurnalui koncertą—balių, pakviečiant žymius ak-

torius ir kitus artistus. (Numatyta dieną KARIO parengimas ir įvyko. Red.).

Daugiau iš narių girdėjosi balsai, kad lietuviškoj spaudoj nebūtų keliami viešumon praeities nesusitarimai ar klaidos, šmeižiami mirę kariai, nutarta kreiptis į du aponentus, kurie dabar veda žalingą polemiką, kad jie nustotų, nes ne laikas skėčiotis ir vienas kitą pešioti. Tik priešas iš to gauna naudos. Kai bus Lietuva laisva, tada mūsų darbus ir nusižengimus spręš jos išlaisvintojai.

Linksma, kad mūsų skyrius remia kultūrinius reikalus, skiria aukas Tautos Fondui, reikalingsiems pašalpos, remia Vasario 16 gimnazijos didingą pašalpos fondą. Be kitų skyrius šelpia mūsų šaliai nusipelnusį gen. Głowackį. Kažkas prasitarė, kad dalyvavęs Sporto šventėj kpt. Keturakis laimėjo pirmą vietą Partizano Žygyje, 15 km. nueidamas per 1 val. 26 min. Sporto rengėjai neturėjo dovanos. Vieną dovaną skyrius buvo įteikęs, bet netikėtai savo nario laimėjimas sporte: Vėl kilo pasiūlymai, kad jį reikia apdovanoti. Tuoj nariai sumetė apie 40 dol. ir šią sumą

įteikiama sporto žaidynių užbaigime, kaip kolegiską. II premiją laimėjo skautai, jiems atiteko skyriaus skirtoji dovana. Tai gražu ir labai miela, kad skyrius giliai supranta gerus mostus, skatina jaunimą ir savo narius dalyvauti sporte.

Trys valandos susirinkime praėjo lyg kelios minutės. Visi padis-kutavę, pasitarę išsiskyrstė su užsimotais darbais, juos vykdyti ir pasiekti gerų vaisių. Gaila, kad dalis buvusių Lietuvos garbingų karių ir dabar esančių JAV armijoje nesidomi mūsų organizacija. Chicagoje karių yra gal keli tūkstančiai, bet veiklai ir darbiui pasiaukojusių tėra vos 100 vyrų. Kurgi mūsų priaugantieji kariai, kurgi mūsų nauji karininkai, juk senieji atsiskirs laikui bėgant, kas tada valdys kovų grupes, skatins Tėvynės meilę ir kovos dvasią? Nesinori tikėti, negi mes žūsimė materializme, svetimoj jūroj neatlikę garbingų žygių ir darbų savai Tėvynei. Visi atsiminkime, kad gyvenimas praeis, todėl teisingas vėlio-nio Balio Sruogos skatinimas: “Te darbus paliks paminklas, kad gyvenom mes.” Nenutolkime nuo savo lietuviško gyvenimo!

Bal. Brazdžionis.

NEW YORKO SKYRIAUS VEIKLA

Vasaros karščių laikas baigėsi. Vėsesnis oras skatina veikti. Spalio 2 d. vakare, p. Belecko svetainėje, Brooklyne, New Yorko ramovėnai susirinko pirmojo poatostoginio posėdžio. Pirmininkavo plk. I. Kraunaitis.

Šio rudens N. Y. skyriaus veikla numatoma nukreipti šiomis svarbiomis kryptimis:

1. Surengti lapkričio 23 d. minėjimas, bendrai sutelkus jėgas su A. L. Legionu ir A. Leg. Lietuvių Postu.

2. Sustiprinti pabaltiečių veteranų bendradarbiavimą.

3. Surinkti kongresmano Kersteno veiklai reikalingos medžiagos ir

4. Kviesti nariais į Ramovę dar joje nedalyvaujančius lietuvius karius.

Paskutinis užsimojimas yra labai svarbus. Bet koks organizuotas veikimas yra efektingas, jei organizacijos pagrindą sudaro gausūs ir veiklūs nariai. Ramovės skyrių skaičius nuolat auga, ne tik JAV bet ir kituose kraštuose. Tačiau

negalima būtų pasakyti, kad visi galintieji įstoti į buvusių karių sąjungą—tą progą panaudoja. Ypač tai ryšku yra tokiam metropolijoje, kaip kad New Yorkas.

Visa eilė Lietuvos karių, tarnavusių įvairiose ginklo šlyse, nebendruoja daugiau su savo buvusiais ginklo draugais. Vieni aiškinasi laiko stoka, kiti sunkiu darbu, treči randa dar kitokių pasitelisimų. Tačiau tie, kurie dalyvauja organizuotame veteranų gyvenime, juk irgi sutinka visas tas pačias, ir dar kitokias, kliūtis, betgi, nežiūrėdami sunkaus darbo, laiko stokos ir kitų stabdžių, jie yra veiklūs ramovėnai.

Gal vienus stabdo peržemas turimas karinis laipsnis, tai kitus, atrodo, stabdo peraugštas. Pirmu atveju tektų pasakyti, kad Ramovė apjungia visų laipsnių veteranus, eiliniu ir šauliu pradedant. Su antraisiais, Ramovės ir Lietuvos labui, reiktų sutikti. Jiems vieta kur nors kitur.

Nei laiko stokos, nei darbo argu-

ARTIMIAUSIEJI SLA DARBAI IR RŪPESČIAI

Kaip žinia, dabar vyksta SLA naujų narių telkimo vėjus, kuris gavo reikšmingą Lietuvybės Vajaus vardą. Tad SLA Pildomoji Taryba, nežiurėdama atostogų meto, uoliai dirba. Iš svarbesniųjų sumanymų galima pažymėti tokius svarbesnius darbus.

Praeitą SLA seimo pavedimu Įstatų Komisija tobulina šios seniausios lietuvių organizacijos Konstituciją. Šios dienos reikalavimai jau kitoki, negu buvo tada, kai senoji SLA konstitucija buvo surašyta. Tad pakeitimai neišvengiami.

Be to dar Įstatų Komisija ypatingą dėmesį atkreipė į ligoje pašalpos reikalą. Privačios apdraudos kompanijos plačiai praktikuoja ligoje pašalpos apdraudą. Lietuvių Susivienijimas taip pat ligi šiol turėjo ligoje pašalpos skyrių. Šios skyriaus veikla buvo gana gyva. Daugelis lietuvių, kurie gerai informuoti apie apdraudos reikalus, neina pas svetimus, nes žino, jog savo organizacijoje jie gali gauti geriausias apdraudos sąlygas. Bet pastebėta, kad privačios kompanijos šią apdraudą rūsį nuolat tobulina ir pritaiko publikos reikalavimams. Susivienijimas šiuo metu daro reikalingus tyrinėjimus ir rengia naują Ligoje Pašalpos draudimo planą, kuris atitiks visiems reikalavimams.

Susivienijimas jau dabar išmoka žymiai didesnes pašalpas ligoje negu komercinės apdraudos bendrovės. Kiekvienas gali įsitikinti, jog net garsiausios ir turtingiausios komercinės apdraudos kompanijos

mentas nėra pasiteisinimas nedalyvauti šiame svarbiame judėjime. Vienas N. Y. skyriaus valdybos narys dirba sunkų fizinių darbą, bet, ruošiasi savarankiškam bizniui, tačiau randa pakankamai laiko ir valdybos darbu. Kitas narys, gyvendamas pertoli, kad galėtų dalyvauti skyriaus susirinkimuose, palaiko ryšį laiškais ir atlieka reikalingiausias nario pareigas korespondencijos būdu. O nario pareigų tarpe yra ir viena iš maloniausių pareigų — susitikimas ir bendravimas su kitais.

Iš viso tektų veteranams tik pasakyti: užteks apsnūdimo. ir apkiatimo. Kas jaučiasi esąs vertas laisvos Lietuvos, — kviečiamas jai dirbti buvusių ir būsimų jos karių eilėse.

Ramovėnas.

neiškoka daugiau pašalpų, negu Susivienijimas. Štai komercinė apdraudos kompanija "A." — už vieną duoklių dolerį išmoka 15 dol. pašalpos, kompanija "B." — 16 dolerių o lietuviškasis Susivienijimas net 18 dolerių pašalpos išmoka už tą patį mokestį.

Projektuojama Ligoje Pašalpą taip pertvarkyti, kad apsidraudęs gautų ligi 200 dolerių į mėnesį. Naujai pritaikyta Ligoje Apdrauda bus tokia pati, kaip praktikuoja šio krašto stambiausios įstaigos, tik, žinoma, daug lengvesnėmis sąlygomis. Galima bus taip išplėsti Ligoje Pašalpą, kad apsidraudęs galėtų susižeidimo atveju gauti pašalpą liginėje ligi pusės metų.

VISUOMENĖS SANTYKIŲ KOMISIJOS VEIKLA

Praeitą vasarą Chicagoje įvyko Visuomenės Santykių komisijos pasitarimai, kuriuose apsvaistyta visa eilė aktualių klausimų.

Gerą patyrimą turintieji komercinių apdraudos kompanijų agentai, kaip pastebėta, daug lietuvių prikalba apsidrausti pas svetimtaučius, nors jokių geresnių sąlygų jie negali pasiūlyti. Susivienijimo organizatoriai dirba iš pasišventimo, jie maža laiko turi tam reikalui ir jų darbo vaisiai esti, žinoma, menkesni. Todėl numatoma SLA naujų narių telkimo reikalą pagrindinai pertvarkyti, patobulinti ir pritaikyti naujiems gyvenimo reikalavimams. Šiais sumetimais projektuojama sudaryti tris atskiras sritis. Toms sritims vadovaus įgaliotiniai, kurie būdami patyrę apdraudos srityje galės daug padėti savo patarimais SLA organizatoriams. Projektuojamos sritys: Naujoji Anglija, Rytinės Valsybės ir Vakarai. Ir SLA organizatoriai, jeigu daugiau žinių patyrimo turės, neabejotinai sėkmingiau dirbs.

JAUNIMO REIKALU

Ypatingo rūpesčio sudaro mūsų jaunimas. Tie metodai, kurie buvo pakankamai geri tėvams, jų vaikams dažnai jau nebetinka. Negali būti abejonės, kad jaunimas turi būti ištrauktas į lietuvišką veiklą ir pirmoje eilėje įrašytas į SLA narius, kas jam padės ištraukti į bendrą darbą.

Minėtame pasitarime prieita išvados, kad jaunimą galima pri-

traukti prie Susivienijimo tik per tėvus. Todėl numatoma parengti tėvams atsišaukimą, kurio tikslas kiek galima plačiau iškelti jaunimo dalyvavimo lietuvių darbuotėje klausimą.

Žymiai lietuvišką veiklą sustiprintų klubai, jeigu jie būtų įsteigti prie Susivienijimo kuopų ir apskričių. Labai aktualus ir remtinas taupymo ir skolinimo kasų arba bankų steigimas prie Susivienijimo kuopų.

SENATVĖS PENSIJOS KLAUSIMAS

Labai daug narių neabejotinai paviliotų senatvės pensijos apdraudos skyrius, kuriuo galėtų pasinaudoti daugelis tautiečių. Sulaukę senatvės, tiesa, darbininkai gauna pensiją. Bet ji nėra didelė ir šios rūšies apdrauda galėtų lengvu būdu padidinti kiekvieno apsidrausio pajamas senatvėje.

Vieni iš čia sumintų darbų ir sumanymų jau dabar vykdoma, o kiti parengiami ateinančių metų Susivienijimo Seimui, kuris įvyks Susivienijimo gimtinėje — Wilkes Barre, Pa.

B. Akstinas

SLA INFORMAVO SPAUDA

Š. m. spalio 16 d. Susivienijimo Lietuvių Amerikoje vadovybė buvo pakvietusi informacijos reikalą vietos lietuviškos spaudos atstovus. SLA prezidentas p. Kalinauskas pradžioje padarė bendrą pranešimą apie organizacijos veiklą ir naujus užsimojimus. Veiklą pasiryžta aktyvinti, persiorganizuojant didžiųjų draudimo bendrovių pagrindu.

Į žurnalistų pastatytus klausimus atsakė SLA prezidentas Kalinauskas, Dr. Vinikas ir ižd. Gugis. Paaikškėjo, jog SLA yra tikrai turtinga lietuviška savišalpinė—ekonominė organizacija, turinti per 14,000 narių. Jos turtas siekia daugiau 3,000,000 dolerių sumą. Dalyvavę spaudos atstovai, įsitikinę šios lietuviškos apdraudos organizacijos ekonominiu pajėgumu, pareiškė nuomonę, jog narių skaičius galėtų būti mažiausiai bent tris kartus didesnis. Prezidentas p. Kalinauskas atsakė, kad lietuvių esąs toks jau būdas—nepasitikėti savaisiais. Gi šiuo atveju, nepasitikėjimas yra tikrai be pagrindo.

Ši spaudos konferencija praėjo jaukioje nuotaikoje. Tikimasi, kad SLA vadovybė ir toliau palaikys artimus ryšius su spaudos žmonėmis, iš ko organizacijai bus tik nauda.

(p.)

RUSAI KOVOJE SU KOMUNIZMU

(Atkelta iš 184 psl.)

— Aš nematau tautos charakteryje nieko, kas leistų man galvoti, jog mes kada nors pamatysime šiam krašte laisvą vyriausybę...

Jeigu keletą metų išbuvusiam Rusijoje Amerikos diplomatu galėjo susidaryti šitoksai įspūdis, tai jau ši aplinkybė mums daug pasako

Apie kovą su komunizmu galvoja žmonės sotūs ir patenkinti. Tiesa, jie retkarčiais turi painių problemų, pavyzdžiui, streiką ar kovą tarp dviejų-trijų partijų. Bet komunizmas vis tik jiems pasilieka tolimas, nepasiekiantis pačios širdies. Pirmą kartą Korėjoje komunizmas kyštelėjo vakarų pasauliui savo gauruotą aištriais nagais leteną. Bet ir tai daug kas aiškinama aziatiškumu, anų kraštų atsilikimu. Kaip Amerikos diplomato nuomonės aidas skamba žinios apie rusų emigrantų mėginimus sujungti visas partijas ir grupes į vieną frontą prieš komunizmą. Amerikiečių komitetas Rusijos tautoms nuo komunizmo išvaduoti nesigaili nei lėšų, nei energijos šiam darbui. Štai treči metai, kaip daromi mėginimai koku nors būdu suklijuoti bendrą centrą, kurs vadovautų kovai su komunizmu.

Ir jokių rezultatų.

Ne tik rusai nesutaria su vadinamomis mažumomis, bet ir pačių rusiškų politinių partijų tarpe nėra mažiausio sutarimo. Pasakysit, čia tik paprastas emigracinis reiškiny. Betgi ne.

VILNIAUS KALNELIAI...

(Atkelta iš 178 psl.)

su aklu apie saulę kalbėti! Po Spalio 28-tosios visa Lietuvos (testa šiuo metu ir okupuotos!) gyvenimo centras pasaulio opinija nebe "Kauen" ar "Kowno", bet Vilnius. Taip iš lengvo įprato pasaulio spauda, parlamentai, diplomatai, diskusijose, dokumentuose ir žemėlapiuose. Pasaulis supras ir Lietuvos teises atsistatyti savo žemėje (ir pasiuntiniai pribus į Vilnių kaip sostinę, ir pirkkliai ras kelią į Karaliaučius—didįjį Lietuvos uostą!), tik kalbėkim garsiau ir veikim sparčiau, tešėkime pasiryžę.

Šioje nepaprastai sunkioje kovoje reikalingas realus galvojimas, būtinos konstruktyvės idėjos. O tokio realaus galvojimo kaip tik čia ir pasigendama. Ukrainiečiai pirmieji daugumoje reikalauja savo tautai laisvės. Nors ne taip drąsiai, bet ir gudai palinkę atskirą respubliką kurti. Apie Kaukazo tautas nėra ko kalbėti, jos visos griežtai pasisako už nepriklausomas valstybes. Jeigu kairysis sparnas dar linkęs pripažinti tautų apsisprendimo teisę, tai visos kitos rusų emigrantų grupės kelia didžiausią triukšmą prieš "rasčlenitelius"—skaldytojus. Jeigu Ukrainoje taip gražūs kviečiai, o Kaukazo nafta, tai kaip gi jie gali atsisakyti nuo anų kraštų?

Bet tuo pat metu, kai galvojama apie minėtuos kraštuos esančius turtus, labai jau sunku atsimentinti apie senai žinomą teisę tautoms savarankiai spręsti savo likimą.

Nelabai seniai Muenchene dar kartą vyko ilgos ir skausmingos derybos dėl sudarymo vadinamojo koordinacinio centro, kurs vadovautų kovai su komunizmu. Derybos pasibaigė dar didesniu susiskaldymu. Vienu metu pasiskelbė net trys koordinaciniai centrai, kurių kiekvienas sakėsi esąs tikras

ir galys atstovauti Rusijos tautas. Bet esmėje pasireiškė dvi žymiausias skiltys—tai dešinėje rusai ir iš antros pusės tautinės mažumos su negausiais kairesniojo sparno politiniais darbuotojais. Šios abi grupės susikalbėt negali net apie bendradarbiavimą esą negali būti šnekos.

Daugumas rusų emigrantų, ar senųjų — baltagvardiečių ar naujųjų — Štalino mokyklos auklėtinių, bet paskutiniu metu nuo komunizmo nusigrįžusių, gyvena išivaizduojamų aplinkybių veikiami. Jeigu yra nepriimtinas komunistinis imperializmas, tai ne kuo geresnis ir baltgvardiečių pagarsėjęs šūkis — "edinaja nedelimaja", toji nedalomoji Rusija, juk kitaip neįmanoma be rusų valdžios patekusių tautų pavergimo.

Rusų tauta kovoje su komunizmu turėtų suvaidinti pirmąją vaidmenį. Bet lig šiai dienai mes dar nematome nei vieno žingsnio minima kryptimi.

Rusų tauta pasidalino į dvi dalis. Viena dalis turi aiškius nusistatymus ir žino ko nori, ji yra organizuota ir lig dantų ginkluota. Toji rusų tautos dalis yra priėmusi komunistinę doktriną. Antroji dalis, kuri sakosi nori kovoti su komunizmu, yra bejėgė ne dėl kurių nors kitų priežasčių, bet dėl jos vidujinių savybių, apie kurias kalbėjo čia minėtas Amerikos diplomatas.

K. Jagminas.

MJR. A. RUŽANCOVO SUKAKTIS

Neseniai mjr. Aleksandrui Ružancovui sukako 60 metų amžiaus

Nors amžiaus metų našta jau geroka, bet A. Ružancovas dar nepalūžta ir nepasęsta, kaip jau daugelis to amžiaus skundžiasi, kad nebegalės dirbti ir savo kasdieninei duonai, ir tautai.

A. Ružancovas, darbu pelnydamasis sau ir šeimai duoną, kaip ir visiems mums tremtiniam tenka, po dienos darbų nuovargio suranda laiko dirbti lietuviškąją bibliografinį darbą.

"Kario" skaitytojams A. Ružancovas pažįstamas jau nuo Nepriklausomybės karų meto. 1920 m. pradėjo bendradarbiauti "Karyje" (kada jis dar vadinosi "Kariškių Žodis") ir visą laiką buvo uolus jo bendradarbis.

Lietuvos kultūriniam gyvenime rA. Ružancovas yra išvaręs plačių darbo vagų, ypač bibliografijos srityje. Tą darbą dirbo Nepriklaus

somoje Lietuvoje, jį atgaivino Vokietijoje, o dabar Amerikoje įsteigė Lietuvių Bibliografinę Tarnybą ir redaguoja "Knygų Lentyną."

Tar naudamas Nepriklausomos Lietuvos kariuomenėje buvo Centrinės Kariuomenės Bibliotekos viršininku ir kariuomenės ugnegesių inspektoriumi. Bendradarbiavo ir su civilėmis ugnegesių organizacijomis. Bibliografija ir ugnegesyba jo mylimiausieji darbai. Iš tų sričių yra parašęs knygų bei brošiūrų.

Linkime Gerb. Jubliatui dar ilgiausių darbo metų!

St. Širvys.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

GABIJA, neperijodinis literatūros žurnalas Nr. 4. Red. Stp. Zbarskas. 80 psl., kaina 1 dol. Šiame numeryje yra 18 autorių proza, poezija ir straipsniai. Adr.: Gabija, 335 Union Ave., Brooklyn 11, N. Y.

Saunus politruko liūdni užrašai

KAREIVIAI APVERČIA RAUDONĄJĄ AGITATORĘ

Raulas Gurga

Vieną dieną ima ir atvyksta į mūsų pulką iš kompartijos centro siųstoji raudonoji agitatorė, taip sakant, tokia draugė. Nosis ir kiti veido bruožai nerodė, kad ji būtų lietuvių kilmės, o kai pradėjo lietuviškai kalbėti, tai gerokai gargaliavo. Bet tai mūsų nestebino, nes jau spėjome įprasti, kad šios rūšies mūsų piliečiai yra geriausiai liaudies draugai (pagal bolševikų terminą).

Tik mūsų tie nenuoramos kareiviai truputį simuliuavo. Girdi, prisiklausome visokių pamoksų, bet koks perkūnas pradėjo sijonus siuntinėti į mūsų kareivines.

Visus kareivius ir karininkus sukviėtė, geriau pasakius, suvarė į pulko salę. Draugai kareiviai susibūrė salės viduryje, o šios raudonosios draugės žodžiais tariant, reaktionieriai karininkai išsirikiavo salės pasieniais.

Draugė agitatorė, mūs politrukų lydima, drąsiai su šypsena žengė arčiau stalo. Mes buvome lyg jos garbės sargyba. Už stalo kantriai jos laukė lietuviškas suolas. Draugė, pasiekusi suolą, striktelėjo lyg ožka ir jau nuo suolo žvelgė į salę susirinkusius karius.

Atsikosėjo, akimis sumirksėjo ir pradėjo savo gražbylistę. Gerokai iškeikusi Smetoną ir jo rėžimą, pradėjo lyg guosti tuos vargšus draugus kareivius, kuriuos anksčiau karininkai reaktionieriai kankino, mušė ir visai terorizavo. Girdi, kur šuniui nebuvo galima įeiti, ten ir kareiviui drausdavo užteiti.

Kareiviai pasižiūrėjo vienas į kitą. Daugeliui akys tik sublizgėjo, kaip katinų, ir sugriežė dantimis.

— Apie kokią kariuomenę ji kalba? — paklausė šalia stovinčio eilinis Dimša.

Užklaustasis pakraipė pečius:

— Tur būt, apie rusų caro kariuomenę, o gal ir apie raudonąją. Kokie perkūnai suvoks, ką kvaila boba plepa.

Kareivių eilėse prasidėjo judėjimas, siūbavimas, lyg jūrų vilnys. Kuo toliau, tuo vilnys smarkiau siūbavo ir kareiviai pradėjo spaus-

tis arčiau stalo. Ir stalas, ir suolas pradėjo judėti, o su jais drauge judėjo ir ant suolo stovinti agitatorė.

Agitatorė pradėjo kareivius barti. Bet kuo daugiau ji barėsi, tuo kareiviai labiau grūdosi. Pagaliau užpakaliniai kareiviai taip pastūmėjo pirmuosius, kad šie apvertė stalą, suolą ir agitatorę. Užpakalyje stovintieji iš karto pamatė tik agitatorės kojas, aukštyn iškilusias, vėliau dingo ir jos, nes kareivių vilnis užgriuvo ją.

— Ponai karininkai, gelbėkit! — sukliko išsigandusi raudonoji agitatorė.

Karininkai, žvilgterėję vienas į kitą ir truputį šyptelėję, žinoma, išgelbėjo raudonąją draugę. Visiems buvo skanaus juoko, kad agitatorei nuo draugų kareivių keršto teko šauktis ponų karininkų pagelbos.

Kai komunistinės galvos pradėjo tyrinėti, kas čia buvo kaltas, kad kareiviai norėjo nuspausti draugę agitatorę, jiems trumpai ir drūtai buvo paaiškinta:

— Susimildami, nesiuntinėkite į kareivines bobų ir netarnavusių kariuomenėje. Kas nori kalbėti kareiviams, pirma turi susipažinti su jų gyvenimu.

Raudonosios galvos galvojo galvoje ir vis dėlto priėjo išvados, kad sijonas kareivinėse netinka. Nuo to karto daugiau nebeatsiuntė pas mus agitatorių moterų.

Kartą mano raudonoji vadovybė pasišaukia mane ir trumpai drūtai įsako:

— Girdi, draugas Raulai, tu esi raštingas vyras. Skiriame tave pulko korespondentu, rašinėti iš mūsų gyvenimo į "Karių Tiesą."

Ir pradėjau rašinėti iš savo pulko gyvenimo. Parašiau trumpą žinutę, o jos apačioje prirašiau visą litanią visų raudonųjų švietėjų: Lai gyvuoja tėvas, mokytojas ir visų vadas Stalinas, gyvavimų prirašiau visokiems maršalams Timošenkoms ir kitiems, ir Molotovui ir dar kai kam. Gyvavimų, vallavimų būdavo penkis kartus daugiau, negu pačios žinutės. Pasiaiškinsiu,

kad panašius "gyvavimus" po žinutėmis ne aš išradau (šitokiems išradimams mano galvelė per kvaila), bet jų rasdavau "Tiesoje" ir kituose bolševikų laikraščiuose. Tik "Karių Tiesoje" kažkokie liaudies priešai sėdėjo. Palikdavo tik kokią vieną kitą šūkį, o vėliau pradrišo ir visus nubraukdavo.

Kol dar gyvavo Liaudies kariuomenė ir ėjo "Karių Tiesa," laisvai rašinėčiau ir nieko nebijočiau. Kai panaikino Lietuvos kariuomenę (nors iš pradžių ir liaudies vardu pavadinant) ir "Karių Tiesą," ir jų vietoje sudarė raudonąją 29 teritorinį korpusą ir laikraštį "Raudonarmietį," rašymas pasunkėjo. Lietuvos kareiviai jau visai pasiuto ir pradėjo persekioti rašinėjančius į "Raudonarmietį."

Būdavo, pakyla vidurnaktį iš miego, surinka: "pavojus" arba "aliarmas," ir pradeda pagalvėmis laidyti vienas į kitą. Bet tų pagalvių daugiausia kliūdavo "Raudonarmiečio" korespondentams. Gavau daugybę pagalvių ir aš. Dėl tokių "pavojų" metė rašinėjimą net komjaunuoliai, politrukai ir šiaip nelietuviai. "Raudonarmietis" pritrūko korespondencijų iš kariuomenės dalių. Redakcijai teko į dalis siuntinėti savo korespondentus, kurie rankiodavo žinias ir visokiais slapyvardžiais pasirašinėdavo, kad atrodytų iš dalių gautos.

KITAME NUMERYJE: Buvęs Lietuvos saugumo (slaptosios politinės policijos) tarnautojas pasidaro šaunių šauniausias politrukas.

Lietuviai gabūs visuose darbuose, tad jie gali prasimušti ir prekyboje.

REIKALINGI

bendradarbiai — atstovai visuose kraštuose pardavinėti amerikietiškas

NYLON KOJINES IR BLIUSKUTES

* * *

Suinteresuotieji tų gaminių platinimu bei įvežimu ir norintieji uždirbti daugiau 50 dol. per dieną, prašomi rašyti lietuvių kalba šiuo adresu:

I N C E X

125 Broad St., New York 4, N. Y.
USA

DĖMESIO!

Jei dar neturi — įsigyk įdomią knygą

NUO IMSRĖS IKI ORINOKO

(Per fakirų žemę)

prašytą A. Sabaliausko.

Šioje knygoje rasi lietuvių misijonieriaus patyrimus ir išgyvenimus keliaujant per svetimus kraštus ir tautas. Ten ypač plačiai yra kalbama apie paslaptinę INDIJĄ — fakirų ir keturių dešimčių milijonų dievaičių žemę.

Kaina \$2.50

Pavieniai ir platintojai ją gali gauti pas Mr. E. Dambrauską, 4501 S. Talman Ave., Chicago 32, Ill.

**SKAITYTOJUS KVIEČIAME
ĮSIGYTI ŠIAS VERTINGAS
KNYGAS**

Rašant KARIO adresu, galima įsigyti šias knygas:

1. J. Petraitis, LAISVĘ GINANT, I-mas tomas, kaina.....\$2.00
2. J. Petraitis, KAIP JIE MUS SUŠAUDĖ \$1.80
3. M. Biržiška, LIETUVIŲ TAUTOS KELAS, I-mas tomas \$3.00
4. M. Biržiška, LIETUVIŲ TAUTOS KELIAS, II-ras tomas \$3.00
5. Stasius Būdavas, LORETA, Mergaitės likimo romanas \$1.80
6. M. Vaitkus, ČIRIKSAS SIAUBE, Nevelė \$1.00
7. N. Butkienė, VELYKŲ PASAKOS, pasakos vaikams \$1.00
8. Vytė Nemunėlis ir Vyt. Augustinas, PO TĖVYNĖS DANGUM, eiliuota apyskaitė ir foto vaizdai \$2.00

šios visos knygos yra vertingos suaugusiems, jaunimui ar mažiems.

Siųskite užsakymus šiuo adresu:

K A R Y S
680 Bushwick Ave.,
Brooklyn 21, N. Y.

KARIO platintojas ir atstovas Chicagoje yra

Balys Brazdžionis,
4040 S. Francisco Ave.,
Chicago 32, Ill.

Mielus čikagiečius prašome žurnalo reikalais kreiptis į jį.

TAUPLYKITE PER PAŠTĄ. SAUGU IR PATOGU. MES APMOKAME PASTO ISLAIDAS.

**LIBERTY FEDERAL SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION**

Philadelphia, Pa.

235 NORTH BROAD STREET
(Temporary Address)

New Building Under Construction
at 202-04 North Broad Street
STATEMENT OF CONDITION
AS OF DECEMBER 31, 1951

ASSETS

First Mortgage Loans	\$8,316,884	
Improvement Loans	25,543	
Loans on Savings Accounts	82,997	
Federal Home Loan Bank Stock	175,000	
Cash on Hand and in Banks	1,112,033	
Office Building and Equipment	166,666	
Parking Lot — 1415 Race Street	22,723	
Deferred Charges and Other Assets	15,791	
TOTAL	\$9,917,587	

LIABILITIES

Members' Share Accounts	\$8,428,470	
Advances—		
Federal Home Loan Bank	850,000	
Loans in Process	55,431	
Other Liabilities	10,311	
Employees' Retirement Reserve	22,071	
Other Specific Reserves	3,520	
General Reserves	\$295,500	
Surplus	252,278	547,778
TOTAL	\$9,917,587	

CHARLES S. CHELEDEN, President

**SI LIETUVIŠKA ĮSTAIGA —
SAUGIAUSIA VIETA JOSŲ
INDELIAMS.**

KARIO atstovas Brazilijoje yra:

MELDUTIS LAUPINAITIS,

Caixa Postal, 118

Sao Paulo, Brazil

Prenumeratos atsiseisimo ir kitais žurnalo reikalais prašoma kreiptis į jį.

ĮSIGYKITE VERTINGUS "LIETUVIŲ DIENŲ" LEIDINIUS

"Lietuvių Tautos Kelias", prof. M. Biržiška, I tomas \$3.00
"Lietuvių Tautos Kelias", M. Biržiška, II tomas \$3.00
"Varpai Skamba", St. Būdavo apysaka \$2.50
"Žemė", poezijos antologija \$4.00
"Žinomieji Lietuviai", JAV pasižymėjusių lietuvių biografinis vardynas (spaudoje).

Knygos gaunamos "Kario" redakcijoje, spaudos kioskuose ir leidykloje: "Lietuvių Dienos", 9204 S. Broadway, Los Angeles 3, Calif.

**K A R Y S
VISŲ LIETUVIŲ
ZURNALAS**

Įsigyk pats sau ir kitam dovanų nupirk knygą

S I E L A už S I E L A

parašytą saleziečio D. Pilla ir sulietuvintą misijonieriaus kun. A. Sabaliausko, kurią išleido Lietuvių Saleziečių gimnazija Italijoje.

Knyga turi 307 puslapius, 43 paveikslus ir įrišta į kietus vršelius.

Kaina \$2.00

Tai įdomi, intriguojanti istorinė apysaka, paimta iš realių gyvenimo įvykių.

Platintojai ir pavieniai ją gali gauti: Mr. E. Dambrauskas, 4501 So. Talman Ave., Chicago 32, Ill.

Niekuomet nevėlu išsirašyti daugelio mėgiamą iliustruotą K A R I O žurnalą! Gausite ir pirmuosius šių metų numerius.

K A R Y S — tautinės, krikščioniškos dvasios sparnuotas žodis, tai visų laikų lietuvių karių gyvenimo, kovų ir darbo tikrasis veidrodis; tai mūsų tradicinis vieningos kovos organas su visais Lietuvos priešais nuo 1919 metų.

K A R Y S — visiems mūsų kariams JAV armijoje! Žūtbutinės kovos akivaizdoje — šiandien visi esame Lietuvos laisvės kariai.

*P r e n u m e r a t a (4 dol.) ar jos da-
lį kviečiame siusti: K A R Y S, 680 Bush-
wick Ave., Brooklyn 21, N. Y.*

MASSARO BROS.

Geriausios rūšies kūrenamoji alyva—
žibalas — Anglys — Aliejinių krosnių
įrengimas ir aptarnavimas.

601 MIDDLE NECK RD.
Saukite Great Neck 2-4468

STEAMBOAT INN ALMA KASMOČIUS, Vedėja

Įvairūs gėrimai, pirmos rūšies maistas
Salė šokiams, susirinkimams, vestuvėms ir
kitokiems pobūviams • Didelis ir gražus
daržas piknikams bei išvažiavimams.

89-91 Steamboat Rd., Great Neck, L. I.

TELEFONAI:

Great Neck 2-1546 • Great Neck 2-3389
(Biznio) (Rez.)

Maurice's Restoranas Great Neck'e

PIZZERIA specialistas, o taip pat gamina
puikius steikus, chops; galima gauti įvairiausios
žuvies, clams, shrimps ir kt.

Įvairiausi gėrimai: degtinė, vynas, alus, vais-
vandeniai.

Svetainėje veikia puikiausia vėsinimo
sistema

GREATNECKIEČIAI, UZEIKITE ĮSITIKINTI!

150 STEAMBOAT ROAD
GREAT NECK

Tel.: Great Neck 4-2120

LIETUVIŲ DIENOS

MODERNIŠKAS ILIUSTRUOTAS MAGAZINAS

Kiekvienas lietuvis turėtų jį skaityti.
Metinė pren. \$4.00. Adresas:

9204 S. Broadway, L. A. 3, Calif.

VIKTOR SIWINSKI

BUV. STANLEY

MEAT MARKET

Naujai Pertvarkyta Įvairiausių Maisto
Produktų Krautuvė.

Geriausios kokybės visų rūšių mėsa, švie-
žios ir rūkytos dešros, sveikiausių ir
skaniausių rūšių ledai (ice cream), alus,
vaisvandeniai, sumuštiniai (sandwiches).

MALONUS IR SKUBŪS PATARNAVI-
MAS ANGLŲ, LIETUVIŲ IR LENKŲ
KALBOMIS

156 Steamboat Rd. Great Neck, N. Y.

ELMWOOD SERVICE STATION

A. A. PLAKŠTIS & SON

Molonus savųjų patarnavimas lietuviams.
Čia pat gaunamos padangos, kameros, baterijos.

Visa pigiausiomis kainomis
Great Neck'o lietuviai! Naudokimės tikrai —

ELMWOOD SERVICE STATION

99 Steamboat Road,
GREAT NECK, N. Y.

DEMESIO Great Necko LIETUVIAMS!

SKUBIAI! PIGIAI! GERAI!

Taisau radijo aparatus. Galiu paimti iš namų ir
pristatyti atgal.

ALGIMANTAS URBONAS

"De Forest's Training" studentas:

156 Steamboat Rd., Great Neck, L. I., N. Y.

Tel.: Great Neck 2-6911R

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA

yra bendruomeninis visų Kanados lietuvių
laikraštis, nežiūrint jų politinių, religinių
ir kitokių nusistatymų, todėl ypač bran-
gina visų lietuvių talką, nes tikrai bendro-
mis jėgomis galima pasiekti visiems rū-
pimų ir brangių tikslų.

NEPR. LIETUVOS kaina metams \$4.—
7722 George St., Montreal 32, P. Q. Canada

Planingas taupymas moka gerus dividendus

Kiekvienas žmogus turėtų atliekamus nuo pragyvenimo pinigus taupyti kas savaitę. Taupyti reikia: senatvei, vaikų mokslui, išigijimui namo, automobilio, atostogoms, vestuvėms, krikštynoms ir kitiems reikalams. Kas turi susitaupęs pinigų, tas jaučiasi saugesnis ir laimingesnis. Pradėk taupyti šiandien.

MUTUAL FEDERAL SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION

Chartered and Supervised by the United States Government

2202 W. Cermak Rd., Chicago 8, Illinois
Tel. Virginia 7-7747

JOHN J. KAZANAUSKAS, Pres.

JONAS BUDRIKAS

Jaukus lietuviškas restoranas ir valgykla, biliardas ir stalo tenisas. Įvairūs gėrimai, šalti ir šilti užkandžiai. Tremtinių mėgstamiausia vieta. Erdvi salė įvairiems parengimams.

1442 SO. 49-TH CT., CICERO 50, ILL.
TEL. Townhall 3-9472

Memo

FROM THE DESK OF

JOSEPH F. GRIBAUSKAS

Taupykite savo pinigus pas MUS, kur jūsų kaimynai taupo pelningai nuo 1922 metų.

St. Anthony

Savings and Loan Association

1447 SOUTH 49th COURT
CICERO 50, ILLINOIS

JOSEPH F. GRIBAUSKAS Tel. TO 3-8131
VEDEJAS TURTAS \$6,500,000.00

"THE DYNAFLOW BUICK V-S"

DAN KURAITIS

RES. PHONE CEDARCREST 3-6161

MILDA BUICK INC.

907 WEST 35th STREET
CHICAGO 9, ILLINOIS

PHONE
LAfayette 3-2022

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIUS

6812 SO. WESTERN AVE., CHICAGO, ILL.
Telefonas Grovehill 6-0142

1410 CO. 50th AVE., CICERO, ILL.
Telefonas TownHall 3-2109

KOPLYCIOS VISOSE MIESTO DALYSE

ANTHONY B. PETKUS

APLANKYK ERDVIĄ IR PATOGIĄ SENIAUSĄ
LIETUVIŲ BENDROVĖS KRAUTUVĖ

PROGRESS
FURNITURE CO.

4181-83 Archer Ave.
Tel. LAfayette 3-3171
CHICAGO, ILL.

Rakandai, Pe-
čiai, Televizijos,
Refrigeratoriai,
Plovimo Mašinos,
Visos namų
Reikmenys.

KAZYS KARAZIJA & CO.

GENERAL CONTRACTORS

ATLIEKA STATYBOS DARBU PROJEKTUS,
SKAIČIAVIMUS, SAMATAS, DUODA TECHNISKUS
PATARIMUS IR VYKDO STATYBOS DARBUS:
NAUJŲ NAMŲ STATYBAS, SENŲ PASTATŲ
PERDIRBIMUS IR ŠIAIP ĮVAIRIUS
TAISYMAS.

2405 West 51st St., Chicago 32, Illinois
Telef.: WALbrook 5-9763